

Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 29. JULIJ 1983

ŠTEV. 30 (2133)

Leitgeb: Res ni pomoči za delovna mesta? Politiki so se sprijaznili z odpustom delavcev

Vse kaže, da se bo statistika brezposelnih v doglednem času povečala za 42 imen. Pri Leitgebu v Sinči vasi danes 42 delavcev pričakuje pismo odpovedi. Deželni politiki pa ne premorejo kaj več kot nekaj krokodilovih solz. Tudi deželni finančni referent in predsednik sindikatov na Koroškem Erwin Frühbauer se je že sprijaznil z valom odpustov: „Upamo, da bodo krizo le prebredli, pa čeprav za ceno izgube delovnih mest...“

Vsekakor se delavski zastopniki še nočejo sprijazniti z diktatom novih lastnikov. Obratni svet je napovedal glasovanje med delavci, ali sprejmejo odpovedi in nekaj drugih restrikcij, med drugim krajšanje mezde za mesečne vsote do 4500 šilingov.

S koncem junija je podjetje Leitgeb, ki je nekaj dni pred tem praznovalo stoletnico svojega obstoja,

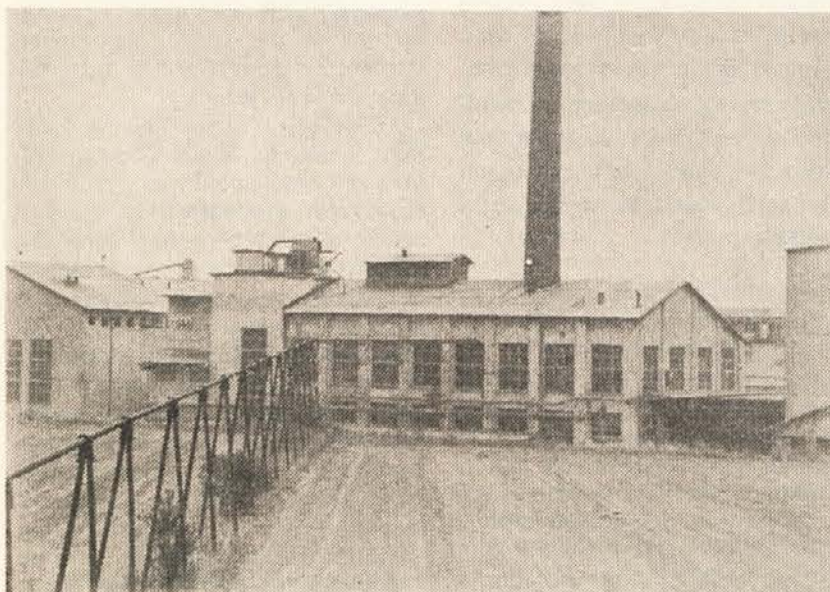
Izdelati koncept za Podjuno

V zvezi z odpovedmi delovnih mest pri Leitgebu v Sinči vasi je poslovodja tovarne celuloze Obir na Rebrci dipl. inž. Feliks Wieser v sporočilu za tisk zahteval izdelavo regionalnega gospodarskega koncepta za Podjuno. Predvsem naj bi se osredotočili na ustvarjanje delovnih mest in izkoristili vse možnosti samostojnega regionalnega razvoja ter gospodarskega sodelovanja preko meje. Wieser je poudaril tudi, da so takojšnji ukrepi na gospodarskem področju za Podjuno potrebni in da bi pri takih odločitvah morali gospodarski vidiki imeti absolutno prednost pred strankarskotaktičnimi preudarki.

prešlo v roke avstrijsko-nemške skupine družabnikov, ki jo s 54 % obvladuje skupina Turnauer. Glavni menedžer tega koncerna, ki je s 6 milijardami letnega prometa in 4000 zaposlenimi največji zasebni koncern v Avstriji, je bivši predsednik ÖVP Josef Taus. Skupina Turnauer je pred tem „sanirala“ tudi že Funderjevo podjetje v Šentvidu – z odpustom 150 delavcev. Zdaj pa hoče „sanirati“ še Leitgeb v Sinči vasi, potem ko je pri nekem ameriškem podjetju naročila pretres rentabilnosti.

Kot prvo tarčo racionalizacije so si novi lastniki izbrali žago, ki da zaradi katastrofalnega položaja na žagarskem trgu ni več rentabilna. V treh oddelkih podjetja Leitgeb, v tovarni ivernih plošč, na žagi in pri impregniranju dela trenutno 247 zaposlenih. Vendar niso vsi, ki dobijo odpovedno pismo, zaposleni na žagi, ki jo hočejo v celoti ukiniti, nekaj jih je tudi iz drugih oddelkov. Kakšne so perspektive recimo oddelka ivernih plošč, pa je razvidno iz izjave Turnauerja, ki je pred časom dejal, da je „brez dodatnih investicij in brez novih delovnih mest“ mogoče koncentrirati vso produkcijo plošč pri Funderju v Šentvidu. Tako bi se seveda Turnauer znebil konkurence v lastni hiši.

Ob tem Frühbauer pravi samo, da sicer razume krajevne sindikalne funkcije, da pa nima smisla, kapricirati se na število delovnih mest, in se izgovarja na načrtovano produkcijo vlaknenih plošč. Takorekoč pod geslom: od „ustvarjanja delovnih mest“ preko „zagotovitve delovnih mest“ do „preprečevanja hudih primerov“...

Za podjetje Leitgeb v Sinči vasi se obeta le bolj meglena prihodnost. Za zdaj odpustčajo 42 delavcev in zapirajo žago...

Sinowatz o odnosih z Jugoslavijo

V intervjuju za zagrebško televizijo je avstrijski kancler Fred Sinowatz pretekli teden dejal, da so jugoslovansko-avstrijski odnosi „dobri, zelo dobri, in sem z njimi zelo zadovoljen“. Sinowatz misli, da je treba po tej poti nadaljevati.

Glede položaja slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji je Sinowatz napovedal, da bo nadaljeval dialog, ki ga je z narodnima skupnostima vzpostavil njegov predhodnik Bruno Kreisky. „V Avstriji se počutimo bogatejši s tem, da imamo Hrvate na Gradiščanskem in Slovence na Koroškem,“ je rekel Sinowatz.

Posebno je zvezni kancler opozoril na dobro sodelovanje Avstrije in Jugoslavije ob vprašanih evropske varnosti, pri čemer je poudaril, da ima glas neuvrščenih in nevtralnih držav svojo težo in da tiči ključ za premagovanje problemov, s katerimi je soočen današnji svet, pravzaprav v politiki popuščanja.

„Kot sosedi imamo pri vzdrževanju miru veliko nalogo. Potruditi se moramo za dobre odnose in z razumevanjem gledati na probleme, ki jih imamo – tako vi v Jugoslaviji kot mi v Avstriji,“ je na koncu dejal Sinowatz.

Borovlje odločilnega pomena

Nadaljnji obstoj Austria Draht v Borovljah (prej Kestag) je za Koroško odločilnega pomena, je rekel namestnik deželnega glavarja Erwin Frühbauer v razgovoru s predsednikom avstrijskih sindikatov Antonom Benyo in generalnim direktorjem VOEST Apfalterjem. Taka zadrževanja so v današnjih kriznih časih izostrenemu sluhu takoj sumljiva. Ali je podjetje v nevarnosti, se moraš vprašati.

Vsekakor je Frühbauer na tiskovni konferenci v sredo dejal, da je glede bivšega Kestaga poln upanja. Upanje gradi predvsem na dejstvu, da bo

jeseni zamenjal dosedanjega direktorja Echererja vrhunski menedžer Fritz Eisler, in na nameravani preusmeritvi produkcije. V Borovljah naj bi se preorientirali na fino mehaniko in na visoko razvite in perspektivne produkte, kar naj bi podjetju, ki dela v okviru podržavljene VOEST-Alpine zagotovilo obstoj tudi v bodoče.

Spričo gospodarskega razvoja na južnem Koroškem kaže budno spremljati nadaljnji razvoj v Borovljah in odločitve v direktorskih etažah pri VOEST.

Varčen proračun 1984 na Koroškem

„Položaj je zelo napet, toda na Koroškem ga obvladamo,“ je dejal namestnik deželnega glavarja in deželni finančni referent Erwin Frühbauer, ko je v torek na tiskovni konferenci podal neke vrste vmesno bilanco gospodarskega in proračunskega položaja v deželi. V zvezi z brezposelnostjo se je izrekel proti kriznemu vrhu, ki ga je zahteval predsednik ljudske stranke Knafl.

Konec junija je bilo na Koroškem za 2352 več brezposelnih kot junija lanskega leta. Njihovo število znaša 6270 ali 3,53 % vseh zaposlenih, ki jih je bilo konec junija 177.237. Na Koroškem v trenutku išče delo 2887 vajencev, odprtih vajeniških mest pa je nekaj manj kot 1300, vendar za Frühbauerja izobraževanje vajencev kljub temu ni kritičen problem.

Zavzel se je za diferencirano skrajševanje delovnega časa na tedenskih 35 ur, kar bo potrebno predvsem na industrijskem področju, kjer je produktivnost v zadnjih letih nesorazmerno narasla. Govoril je tudi o že znanih kriznih podjetjih od Leitgeba preko Wilda do Tschogerja in firme „actual“, nasproti pa jim je postavil pozitivne dosežke, npr. Siemens v Beljaku ali adidas v Celovcu. Pri obvladovanju kriznega položaja ima posebno vlogo deželna družba za naseljevanje podjetij in udeleževanje pri njih, ki je s skupno 60 milijoni že podprla 13 podjetij.

Glede deželnega proračuna je konstatiral manjši doliv dohodkov, kot je bil načrtovan, in za prihodnje leto napovedal porast izdatkov za 8,8 %, medtem ko se dohodki povečujejo le za 1,45 %. Vse to bo narekovalo zelo varčen proračun za leto 1984.

PREBERITE

Predlogi
za dvojezično pred-
šolsko stopnjo

str. 2

Pogovor z
V. Omanom

str. 3

Beljak - večer plesov
in pesmi Jugoslavije

str. 4

Preko Skalaške in
Čopovega stebra

str. 5

Mednarodno fol-
klorno srečanje
v Železni Kapli

str. 8

Dejavnost „Danice“

str. 8

Proporc odloča tudi v manjšinskih zadevah

hajali iz prepričanja, da naj bi imel okrajni nadzornik poleg ustreznih formalnih kvalifikacij tudi zaupanje narodne skupnosti, torej tistih, ki imajo mandat in odgovornost za vsesplošno narodnostni razvoj naše skupnosti. Vsekakor je politična in šolska oblast v preteklosti to našo odgovornost priznavala toliko, da je personalne predloge osrednjih organizacij na šolskem področju v glavnem tudi upoštevala.

V zadnjem desetletju po nastopu deželnega glavarja Wagnerja pa smo priče političnemu razvoju, ki si prizadeva, da bi slovensko manjšino na Koroškem kot narodno skupnost atomiziral in razcepil. V tem konceptu deželne politike naj manjšina ne bi več bila subjekt tudi v tem, kar zadeva naravnostno vprašanje, temveč le še konglomerat ljudi, ki so v prvi vrsti lojalni pristaši te ali one stranke in šele v drugi vrsti pripadniki

slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

V tem kontekstu naj bi se tudi splošni kulturnopolitični angažma posameznega Slovenca podredil lojalnosti do stranke oziroma do strankarskega proporca tudi v zadevah manjšinske politike vse tja do personalnih odločitev. Če logiko tega koncepta premislimo do konca, potem bo v bližnji prihodnosti odločal o narodni zavesti in narodni pripadnosti človek oziroma sistem, ki je dokazal, da ne pozna ne slovenskega jezika ne slovenske zgodovine in kulture, in ki predvsem nima nikakršnih zvez z osrednjima organizacijama koroških Slovencev.

To novo kvaliteto koroške politike smo lahko jasno spoznali ob odločitvi kolegija deželnega šolskega sveta na začetku julija, ki niso upoštevali nobenega od utemeljenih argumentov obeh osrednjih organizacij glede na-

sledstva nadzornika. Glavni kriterij pri odločitvi kolegija ni bila vsebinska kvaliteta kandidata, temveč je z vso ignoranco do slovenskega stališča odločila zgoraj nakazana logika najmočnejše koroške stranke.

Zadnje besedo bo v tem vprašanju imel zvezni minister za pouk in umetnost dr. Helmut Zilk. Od njega, ki dokončno imenuje šolskega nadzornika, bo odvisno, ali bo nova koroška politična linija v manjšinskih vprašanjih dobila potrditev tudi na Dunaju.

Na vsak način pa nova politična linija koroških strank zahteva od koroških Slovencev, da se zavedajo resnosti položaja. Aktualni trenutek terja od nas vseh, bodimo strankarsko vezani ali ne, da v naslednjih mesecih temeljito in odgovorno analiziramo povojni razvoj in trenutni položaj slovenske manjšine in izdelamo primerno strategijo in taktiko v boju za uresničitev člena 7 avstrijske državne pogodbe in ohranitev naše narodne skupnosti na Koroškem.

Dr. Marjan Sturm
poslovodni tajnik ZSO

Manjšinsko šolstvo: Predlagajo spremembe, a ne v korist manjšine

Še pred začetkom novega šolskega leta bodo v parlamentu sprejeli spremembo uredbe učnih načrtov za manjšinske ljudske šole in za pouk v jezikih manjšin na ljudskih in glavnih šolah na Gradiščanskem in Koroškem. Vendar so predlagane spremembe tako malenkostne oz. sploh ne upoštevajo interese prizadetih manjšin, da prof. Milan Kupper kot zastopnik slovenske manjšine na Koroškem v kolegiju deželnega šolskega sveta za Koroško v svojem pismenem predlogu med drugim pravi, da je osnutek uredbe „v svojem pretežnem delu le prepis iz obstoječih zakonov in uredbe in dosedaj veljavnih učnih načrtov, ne da bi upošteval mojih dosedanjih stališč in ne stališč in želj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.“

OD JESENI NAPREJ: PREDŠOLSKA VZGOJA

Učne načrte je bilo treba spremeniti predvsem, ker bodo od jeseni naprej v vseh krajih kjer je možno in potrebno uvedli predšolsko stopnjo (oz. malo šolo). V tej predšolski vzgoji, ki naj bi bila vmesna stopnja med otroškim vrtcem in osnovno šolo, obiskovali pa jo bodo tisti otroci, ki so šoloobvezni a niso še zreli za to, oz. tisti, ki so rojeni med 1. septembrom in 31. decembrom in jih ne sprejmejo v prvi razred ljudske šole. Jasno je, da bodo uvedli to predšolsko vzgojo predvsem v večjih šolskih središčih, kjer se zbere večje število takšnih učencev. Kjer bo več kot deset šolarjev bodo uvedli regularni predšolski razred, za manj kot deset šolarjev pa so predvidene 2- ali 3-dnevne skupine.

Značilno za avstrijske pisce šolskih zakonov je, da tudi tokrat učenci slovenske ali hrvaške narodnosti zanje ne eksistirajo in to čeprav je osnutek odredbe namenjen za manjšinske ljudske šole. To zveni neverjetno, toda osnutek v petih poglavjih splošnih določil za predšolsko stopnjo z nobeno besedo ne govori o specifični situaciji otrok pripadnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Zato predlaga prof. Kupper, da je tam, kjer je govora o individualnih potrebah in izhodiščih otrok treba še zlasti upoštevati njihovo znanje slovenskega in nemškega jezika. Pri obveznih vajah pa naj se na vsem področju dvojezičnega šol-

stva upoštevajo tudi šolska in izvenšolska doživetja, izkušnje in interesi pripadnikov manjšine.

Osnutek ima še več pomanjklivosti, ki jih pa v tem članku ne moremo v celoti obravnavati. Samoumevno pa bi moralo biti — kar osnutek ne predvideva — da se tudi za dvojezično predšolsko stopnjo izdelajo letni načrti, pri čemer bi bilo treba paziti na pospeševanje jezikovnega razvoja slovenščine in nemščine. Neobhono potrebno pa bi bilo tudi določiti, ki predvideva za predšolsko vzgojo neposredno srečavanje s slovenščino v vsakdanjem življenju, prav posebno zaradi nizkega vrednotenja slovenščine v koroški javnosti.

Tudi pri didaktičnih načelih ne pride do izraza, da je osnutek namenjen dvojezičnim šolam. Izrecno bi tam bilo treba zapisati, da je med drugim treba upoštevati pripadnost šolarja k narodni skupnosti. Neosporavno je tudi dejstvo, da je za pouk v dveh jezikih potrebno več časa in navora, zato predlaga slovenska manjšina nekoliko spremenjen predmetnik za dvojezično predšolsko stopnjo, ki upošteva potrebe slovenskih otrok.

REVIDIRATI TUDI PREDMETNIK ZA OSNOVNO ŠOLO!

V zvezi z uvedbo obvezne vaje „živ tuj jezik“ je bilo treba spremeniti predmetnik za osnovno šolo. Na to spremembo predmetnika navezuje predlog zastopnika slovenske manjšine in predlaga, da se uveljavi za dvojezične šolarje ali

šolarje slovenskega pouka nekoliko revidiran predmetnik iz leta 1979/80 s kombiniranimi oziroma dodatnimi urami jezikovnega pouka. To so slovenski učitelji že večkrat poudarili, saj je nemogoče posredovati isto snov v dveh jezikih v istem času kot v enem jeziku.

Pa še en pomanjkljiv ima dosedanjí osnutek: za manjšinsko šolstvo niti niso upoštevali spremembe, ki jih predvideva že veljavni zakon o šolskem pouku (SchUG), predvsem ne glede svobode metod, ki dajeta šolarju in učitelju več možnosti samostojnega dela. Ob zaključku bi dodali le še informacijo, da predmetnik za ljudsko šolo sploh ne navaja slovenščine kot predmet! Zaključke si lahko dela vsak sam.

SLOVENCİ PROTI OKRNJENJU ŠTIPENDIRANJA

Osnutek akona o štipendiranju predvideva, da študentje, ki prihajajo iz obrobni občin univerzitetnih mest, ne dobijo več domskih podpor. To pomeni, da se jim praktično zniža štipendija. V okolici Celovca, bi med drugim bile prizadete občine Kotmarov, Zrelec, Zihpolje, Grabštanj in Gospa sveta. Zastopnik slovenske manjšine v kolegiju deželnega šolskega sveta se je izrekel proti tej spremembi, ker ustvarja neenake pogoje, predvsem ker ne upošteva dejanskih prometnih zvez teh krajev s celovško univerzo.

Doslednost „Landesschulrat-a“

Že več kot leto dni zavrača koroški deželni šolski svet vse vloge slovenskih organizacij, napisane v slovenščini. V svoji stereotipni „utemeljitvi“ se uradno sklicuje na zakon o narodnostnih skupinah in s tem stalno krši člen 7 državne pogodbe. Te dni sta organizaciji dobili spet eno izmed teh stereotipnih zavrnitev. Kurioznost pa je v tem, da je deželni šolski svet s tem zavrnil prepis nemškega pisma ministrstvu za pouk in umetnost, v katerem ponavljata osrednji organizaciji predloge v zvezi s predmetnikom za osnovne šole. Sprejeto pismo dveh vrstic je bilo napisano v slovenščini...

OB DNEVU VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA:

Janez Pečnik in Peter Tatschl prejela diplome

Med odlikovanci, ki so ob Dnevu vstaje slovenskega naroda 22. julija prejeli plaketo zveznega odbora Zveze združenj borcev Jugoslavije, sta bila letos tudi bivši slovenski partizan Janez Pečnik-Krištof, Štegerjev iz Bele in avstrijski demokrat Peter Tatschl iz Beljaka. Janez Pečnik prihaja iz hiše, ki je dala 7 partizanov, boril pa se je pretežno na Svinški planini, Peter Tatschl pa se je boril v vrstah Avstrijskega bataljona v Jugoslaviji. Poleg številnih drugih odlikovancev so prejeli plakete tudi bivši borci ali aktivisti iz zamejstva v Italiji. Nagrado vstaje slovenskega naroda pa je poleg 8 drugih nagrajencev prejel tudi tržaški prvoborec Branko Babič,

ki je prejel nagrado za svojo najnovejšo knjigo „Primorska ni klonila“. Medtem ko smo koroški Slovenci proslavljali dan vstaje s pohodom po poteh Demnove čete, so bili 22. julija širom po Sloveniji številne proslave in manifestacije. Osrednja prireditelj je bila v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer je na slovesni seji republiškega odbora Zveze združenja borcev NOB spregovoril njen predsednik Janez Vipotnik. Poudaril je, da je treba v tem težkem gospodarskem trenutku brez preplaha in strahu mobilizirati vse, kar ima družba na voljo, izrekel pa se je tudi za odprto in javno polemiko s protisocialističnimi in protisamoupravnimi idejnimi strujami (izpadi).

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

odkritje spomenika

in na veliko srečanje vseh koroških partizanov in aktivistov
v nedeljo, dne 14. avgusta 1983 ob 13. uri pri Peršmanu
v Podpeci pri Železni Kapli.

Ob priliki tega velikega srečanja bomo ponovno odkrili spomenik, kateri je stal na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu in je bil leta 1953 zločinsko razstreljen. Ta spomenik je simbol koroškega mednarodnega boja proti fašizmu na Koroškem.

Postavljen je bil leta 1947 83. žrtvam, ki so padle na področju Svinške planine. V tem grobu so pokopani pripadniki 8 narodnosti, kateri so se skupaj s koroškimi partizani borili za pravičen svet v svobodi in miru.

Srečanje bo popestril pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Železne Kaple in mladinski zbor „Boris Kidrič“ iz Celja.

Odbor

4,5 mrd. dolarjev kredita Jugoslaviji

Konzorcij 600 zahodnih bank bo konec avgusta odobril Jugoslaviji kredit v višini 2 milijard dolarjev (35 milijard šilingov). S tem bo zaključena po obsegu in višini največja kreditna akcija tujine za Jugoslavijo, saj bo skupno znašala 4,5 milijarde dolarjev (82 milijard šilingov).

Kreditno akcijo, katere se udeležuje tudi 20 avstrijskih bank, je konec 1982 odločilno podprla švicarska diplomatska iniciativa. Izhodišče je imela kreditna akcija januarja 1982 v eksportnem kreditu v višini 1,4 milijarde dolarjev (26 milijard

šilingov), ki ga je nosilo 15 držav-nih vlad. Med njimi tudi Avstrijska, katere kredit je znašal 100 milijonov dolarjev (1,8 milijarde šilingov).

Poleg vladnih kreditov sestavljajo finančni paket še sledeči trije sterbri: 1. premostitveni kredit Banke za mednarodno plačilno izravnavo v višini 500 milijonov dolarjev (9 milijard šilingov), 2. podporni kredit Mednarodnega monetarnega fonda ter infrastrukturni kredit Svetovne banke v višini 600 milijonov dolarjev (11 milijard šilingov), ter 3. v začetku omenjeni kredit 2 milijard dolarjev.

Jugoslavija: Začetek nove poti?

Pred kratkim so v Jugoslaviji sprejeli odločilne ukrepe za stabilizacijo gospodarstva. Eden od teh ukrepov je najetje velikega kredita v tujini. Iz „Primorskega dnevnika“ prevzemamo gospodarski komentar Jožeta Petrovičiča, ki osvetljuje problematiko reševanja gospodarske krize v Jugoslaviji.

Pristati smo morali na pogoje, ki so nam jih postavile tuje finančne ustanove. Ti pogoji so zelo ostri, čeprav ne bi mogli reči, da so bistveno drugačni, kot pa zdaj veljajo v mednarodnem finančnem svetu. Če nam ne bi uspelo najeti novih posojil, potem bi jugoslovansko gospodarstvo padlo v hudo nazadovanje, močno bi bil prizadet standard, oskrba tudi z najnujnejšimi izdelki pa močno racionalizirana. Z najetjem novih posojil smo torej ubrali pot, ki bo tudi izredno težka, saj bo vse te kredite treba vrniti, vendar daje možnost, da ne zapademo v popolno gospodarsko stagnacijo in da si ne zapremo marsikaterih vrat v mednarodno poslovanje. Kot kaže zasedanje zvezne skupščine, je Jugoslavija dokaj enotna pri odločitvi, da gre po tej drugi poti.

Tako nekako bi lahko povzeli sporočila vlade in tistih časnikarjev, ki so minuli vikend spremljali zasedanje zvezne skupščine, na kateri so se odločili, da bodo sprejeli nekatere dodatne pogoje za najetje posojil, ki so jih postavile tuje finančne ustanove. Zaslediti pa je tudi veliko drugačnih komentarjev: od teh, da je morala Jugoslavija poklekniti pred tujimi fi-

nančniki in da si je pustila vsiliti nekatere pogoje, ki na nek način pomenijo celo vmešavanje v njene notranje zadeve, do tega, da je sprejetjem ukrepov, ki imajo veliko centralističnih in etastičnih značilnosti, zadan sistemu socialističnega samoupravljanja v Jugoslaviji hud udarec.

Vse vesti, ki jih imamo doslej, so preveč nepopolne, da bi lahko naredili natančno analizo, kaj pomenijo sprejeti pogoji. Takšna analiza je navsezadnje stvar zvezne vlade oziroma vladnih ekonomistov in mora služiti za vodenje ekonomske politike v prihodnje. Za zdaj se zdi važnejše vprašanje, zakaj so od Jugoslavije zahtevali, da izpolni težje pogoje za najetje posojil, kot je bilo okvirno dogovorjeno v začetku letošnjega leta.

Tudi sama predsednica zvezne vlade Milka Planinc je minulo nedeljo dokaj jasno povedala, da smo morali sprejeti nove, ostrejšje posojilne pogoje zaradi tega, ker tudi z največjimi napori ne bi mogli izpolniti tistih obveznosti, ki jih imamo letos do tujine. Z drugimi besedami: jugoslovansko gospodarstvo ne more zaslužiti toliko deviz, da bi lahko odplačalo vse tiste kredite, ki jih je treba letos odplačati;

država pa nima takšnih deviznih rezerv, da bi bila sposobna opraviti takšno plačilo. Že lani ni mogla poravnati vseh dolgov, čeprav jih je odplačala kar za 4,5 milijarde dolarjev. Letos se je devizna vreča tako izpraznila, da ni bilo denarja niti za vračilo obresti.

Iz vsega tega se vsiljuje sklep, da je jugoslovansko gospodarstvo v izredno hudi krizi in da je izvoz skorajda povsem zastal, če ne premorejo niti toliko deviz, da bi plačali devizne obresti. Takšna ugotovitev ni povsem na mestu. Jugoslovansko gospodarstvo je v krizi, vendar povečuje izvoz (letos za 12 odstotkov na konvertibilni trg). En del gospodarstva se izredno trudi, da bi dosegel gospodarske načrte za letošnje leto, en del gospodarstva, in tudi družbe, pa se obnaša, kot da Jugoslavija ni zašla v precejšnjo gospodarsko krizo. V tem dejstvu pa kaže iskati vzroke, zaradi katerih so tuji posojilodajalci zastavili Jugoslaviji ostrejšje posojilne pogoje. Ostrejši posojilni pogoji so namreč izraz nezaupanja. V čem je vendarle tolikšno nezaupanje?

Predvsem — Jugoslavija letos ni mogla izpolniti vseh dospelih deviznih obveznosti. Ko govorijo, da ne more plačati niti deviz, to ni nič posebnega, saj od približno 6 milijard dolarjev, kolikor bi jih morala letos

vrniti, odpade na obresti celo več kot polovica. Toda teh obveznosti niso zmogle plačevati posamezne banke in podjetja. Zato, ker so se v preteklosti pretirano zadolžile oziroma, ker so denar, dobljen v tujini, premalo gospodarno naložile in se zdaj ne obrestuje. Vendar je povsem jasno, da bi se ta podjetja in takšne banke lahko bolj potrudile pri odplačevanju posojil, če bi bila tudi v sami državi večja finančna disciplina. Tako se zdi da so imeli tuji pogajalci največ pripomb prav na finančni sistem v Jugoslaviji, ker ni dovolj konsequenten. Podatkov za to so imeli seveda na kupe. Zdi se, da je bil prvi korak v to smer narejen v Jugoslaviji že pred dnevi, ko so na predlog zveznega izvršnega sveta v zvezni skupščini sprejeli nekaj zakonov, ki naj bi utrdili notranjefinančno disciplino. S temi zakoni so skušali doseči, da bi — zelo grobo rečeno — tisti, ki nekaj kupi, to tudi plačal z realnim denarjem, ne pa na primer z nepokritimi menicami. Zaradi velike finančne nediscipline bo treba te zakone dosledno izvajati in uresničevati tudi tisti del predpisov, ki določa, da mora podjetje v stečaj, če ne more plačati notranjih dolgov.

Nedavno sprejeti predpisi o garancijah za odplačevanje najetih posojil, gledano z oči svetovnih finančnikov, naj bi tudi vzpostavljali finančni red, tokrat v razmerah do tujih posojilodajalcev. Je pa takšen red za jugoslovanske razmere in gospodarski sistem nekajkrat nenavaden,

kajti v bistvu zdaj odgovarja za odplačevanje posojil država, ki pa mora imeti tudi možnost, da te devize pobere tistim v državi, ki jih imajo. Ne navaden za jugoslovanski gospodarski sistem je zaradi tega, ker se na ta način uveljavlja nekakšna centralizacija pri devizah. Narodna banka Jugoslavije je namreč dobila z novimi predpisi podobna pooblastila, kot jih imajo takšne banke v državah, kjer je gospodarstvo organizirano povsem na tržnih temeljih.

Novost je pa najti tudi drugje in je bila pri usklajevanju teh zakonov gotovo tudi vzrok za to (čeprav natančnih poročil nimamo), da so te zakone v zvezni skupščini sprejeli šele po celonočni razpravi v nedeljo zjutraj. Uveljavilo se je namreč načelo, da bodo za solidarnostno pomoč povečali delež deviz, ki jih zaslužijo izvozniki (cesija deviz bo večja). To pomeni, da bodo za tiste, ki so najeli posojila, pa jih zdaj ne morejo vračati, drugi plačevali posojila. Druge poti kot takšna solidarnost očitno ni bilo, slišati pa je veliko pripomb, da s tem dajemo potuho tistim, ki so slabi gospodarji in so devize zaprosili, dobre gospodarje pa izkoriščamo.

Zaradi vseh teh stvari govorijo o najdaljši noči v zvezni skupščini. S tem hočejo poudariti pomen tega dogodka, kajti v zvezni skupščini se je odločalo o nadaljnji poti Jugoslavije. Odločitev za pot je sprejeta, toda sama določitev ne prinaša še ničesar, razen nova tuja posojila. Potrebne bodo dokaj korenite spremembe.

VALENTIN OMAN

„Treba je, da se tudi kot umetnik postaviš tja, od koder prihajaš“

Umetnik mora hoditi svojo pot, biti mora izviren in prepričljiv, če hoče v sodobnem svetu postati znan in priznan. Valentin Oman hodi svojo pot, njegovo ime je v sodobni avstrijski likovni umetnosti — in daleč preko nje močno zasidrano, kajti Valentin Oman nam je kot likovni umetnik že mnogo povedal, in kadar se javnosti predstavi z novimi deli, je vedno deležen vse pozornosti. Tako je bilo tudi pred kratkim, ko je zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger v Osojah odprl Omanovo likovno razstavo, in ko so tam predstavili tudi Omanovo knjigo SPUREN — SLEDOVI, ki jo je založila galerija Carinthia, izdala pa Irmgard Bohunovsky-Bärnthaler.

Izid knjige SPUREN — SLEDOVI je bil tudi povod, da smo umetnika Valentina Omana prosili za pogovor s sodelavcem našega lista, ki mu je zastavil nekaj vprašanj.

SV: Gre za zelo skrbno in vsebinsko odlično urejeno knjigo, ki nosi značilen naslov SPUREN — SLEDOVI, kar že samo po sebi potrjuje, da gre za predstavitev vaših del, nastalih v fazi vašega trenutnega umetniškega ustvarjanja; kako je prišlo do te izdaje?

Oman: V današnjem času je pač tako, da mora umetnik imeti svojo

vse dobi drugo dimenzijo, ko človek prične o svetu kritično razmišljati.

SV: Vrniva se h knjigi; tudi to je neke vrste kritičen pristop umetnika Omana napram svetu v katerem živi — do ljudi.

Oman: Človek je v mojem umetniškem izražanju vedno prisoten. V zadnjih dveh letih, ko sem začel

tisto mikavno, ki se razlikuje od običajne grafike, ko izdelan model lahko odtisne vsak. Seveda je tudi običajna grafika za umetnika zelo važna, posebno v času, ko se še uveljavlja, je važno, da ljudje spoznajo njegovo umetnost, katero na ta način lahko bolj množično spravi med ljudi.

SV: Ali to pomeni, da Omanu ni več potrebno prodajati množične grafike

Oman: Pravemu slikarju ne gre za to, koliko slik proda, ampak za kvaliteto. To pa je v prostoru, v katerem delujem vsekakor premalo. Umetnika deloma rešujejo tudi večja naročila kot na primer umetniško oblikovanje velikih objektov, kot šole, cerkve in drugo. Taka naročila so razmeroma zelo redka, odvisno pa je to tudi od posameznih arhitektov, koliko odnosa imajo do umetnosti, če jo vključujejo v svoje načrte. Važne pa so predvsem razstave, da ljudje vidijo umetnikovo delo — in tudi kupijo.

SV: V zadnji številki Mladja objavljate nekaj svojih slik, kako pa sicer ocenjujete to revijo?

Oman: Ob imenu mladje se mi zdi, da smo tisti, ki v reviji objavljamo, že nekoliko prekoračili „mladjevska“ leta. Sicer pa je revija za nas zelo pomembna. Prav je, da so v reviji zastopani tudi avtorji večinskega naroda, da so njihovi prispevki prevedeni v slovenščino. To reviji daje pravo širino.

SV: Kaj pa sodite o mladih slikarjih?

Oman: Mislim, da se kar dobro razvijajo, če samo pomislim na Zorko Weiss; od mlajših pa imata dobre perspektive Boschitz in Druškovič, oba sta se že uveljavila doma in izven Koroške.

SV: Kaj kot umetnik želite, da bi se spremenilo, da bi bilo boljše?

Oman: Želim, da bi se več zgodilo na področju kulturno političnega

Valentin Oman, Autoportret

dogajanja. Pri tem mislim, da bi morali več storiti pri vzgoji, da bi že mladina imela boljše odnos do umetnosti, do sočloveka. Vendar sem v toliko realist, da dvomim, če da bi naše kulturno bogastvo, ki ga imamo, ohranili, da tretji generaciji bomo to doživeli. Prav bi pač bilo, ne bo treba iskati, kaj in kako je nekoč bilo. Želel bi, da bi popularizirali kulturni interes, na dnevno politiko pa pozabili.

SV: Valentin Oman, želimo vam, da bi na področju likovne umetnosti beležili tudi v bodoče lepe uspehe, posebno na razstavah v inozemstvu ter na prihodnjem sejmu umetnosti v Kölnu.

Z Valentinom Omanom se je pogovarjal Andrej Kokot

Naša kulturna družina

Koroški Slovenci se v povojni dobi politično nismo mogli integrirati v družbenem življenju države, niti ne dežele, do neke mere morda na občinski ravni. Prav to dejstvo očitno pogotuje silno željo, s čim močnejšo kulturno dejavnostjo premostiti to vrzel in tako manifestirati prisotnost našega človeka v tej deželi. To vse je dokaj razumljivo in tudi povzela vredno, mora pa potekati v določenih mejah ob katerih tudi način in oblika ocenjevanja ne prideta prekratko. Smo namreč zmožni za kako večjo prireditev z mobilizirati do kraja napolnjeno veliko dvorano, potem se utegnemo sami komaj še prebvaliti in vsa zadeva dobi večjemu le še manjšo ali večjo lepoto napako, če smo namreč ob osebnem pozdravljanju prezrli neko vidno osebnost iz narodnega življenja ali pozabili omeniti kak lepo zveneči naziv.

Živimo v državi o kateri smo slišali, da smo v njej tujci, kar deloma tudi drži, saj so politične stranke Avstrije tudi zavzele temu primerno stališče do nas, da niti ne govorimo o tistem, ki ga imajo v deželi. Vsa ta dejstva so nas po številnem, nesrečnem eksperimentiranju privedla do edino pravilnega spoznanja: Zaupajmo v lastno moč! — povedano s Cankarjem ... narod si bo pisal sodbo sam ... Sicer smo majhni in ne gre precejevat naših moči, toda vseeno, tudi posamezni drobni sončni žarki, osredotočeni v skupno žarišče storijo čudo, imajo združeni veliko moč.

Kako združeni, kako enotni pa smo koroški Slovenci v kulturnem pogledu? Štirideset let mineva od tistih dni, vendar se mi zdi, kot bi bilo vse komaj preučerajšnjim. Vidim jih, obraze naših rojakov: Felacher-ja, Prušnik-a, Galob-a, Wutte-ja, Popatnik-a, Rauter-ja, Brugger-ja, Dragaschnik-a st. in ml. — slišim njihovo pesem: „Slovenec sem ...“; pojo jo pogumno, glas jim prihaja iz dna srca; pojo jo brezdomci, pregnanci tam v Frauenaurach-u. Peli so jo tudi drugi, po raznih gestapovskih ječah, po taboriških smrti je donela in odmevala je iz naših gmajn. Dobro se spominjam kako zakleta družina smo bili takrat vsi, ko je bilo edine naše geslo — preživeti! Živo se spominjam šole v taborišču in ... Dragaschniko-ovega Hanzija. V mrzli tujini smo gojili kulturo — ne le ob učenju nemščine, računstva, zgodovine, zemljepisa; učil nas je tudi prepovedane predmete, slovenščine, verouka, ruščine ...

Bili smo zares ena sama družina v tistih mračnih dneh, en sam srčni utrip. Kmalu bo minilo tudi 40 let od naše vrnitve — nekaj smo jih pustili zunaj, v tujini ... Grobovi tam, grobovi doma pričajo o visokem kronem davku koroških Slovencev. Tudi mi, ki smo se živi vrnili, ki smo v svobodi zapeli „Slovenec sem“, smo doživeli marsikako razočaranje v domovini. Ob prvi spominski svečanosti v celovski stolnici je bil zabranjen blagoslov našim rajnim; mesto tega pa so nas „poškropili“ vodometi gasilcev ob pomoči angleških zasedbenih sil na celovških ulicah. Izobčenje iz cerkve je grozilo, če si bral nek slovenski časopis. Mnogo se bi se dalo pisati o preteklih štiridesetih letih in skoraj ni več koga izmed onih pevcev taborišča Frauenaurach-a med živimi — tu-

di mi, tedanji otroci postajamo si-vi. Ne morem pa pozabiti pesmi, pete pred tolikimi leti, ne morem pozabiti tiste slovenske družine, ki je stala kot en mož čeprav raztresena po tujini, jo je njena narodna in srčna kultura vezala, vsaj duhovno, v enotni, skupni kulturni prostor.

Kako je danes s tisto, nekdanj zakleto slovensko družino?

Gotovo, razni svetovni nazori so od nekdanj obstojali in bodo brez dvoma tudi še vnaprej — toda kultura, prav posebno naša (slovenska kultura na Koroškem) ne more in ne sme vsled tega biti dvo-ali celo večtina. Seveda bodo temu sledili vzhitni ugovori, češ, da temu ni tako, da to ni res, da je vse samo izmišljotina. Čemu smo potem tako ustrezljivi napram

75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

našim nasprotnikom in sami ločimo med krščansko in ne vem kako kulturo? Mar ni dovolj, da nas oni delijo, preštevajo in odštevajo z enim samim namenom, da bi se končni rezultat vendar že enkrat glasil — nič! Tudi zatiranje, da je z našo kulturo vse v najlepšem redu, da je sodelovanje obeh slovenskih kulturnih central dobro, konstruktivno, skratka brez vsakega problema — sproži v isti sapi ironično ugotovitev: čemu torej enostavno, če gre tudi komplicirano. (Spomnimo se na Cankar-ja — Za narodov blagor). Gotovo tudi ne bo manjkal navidežno upravičenih argumentov, ki bodo govorili v prid sedanjemu stanju — toda vsakdo naj presodi sam.

V kolikor mi je znano se ločijo duhovi v glavnem z ozirom na versko prepričanje, to pa je vendar najbolj intimno, svojstveno področje človeka, ki bi moralo večjemu povezovati, ne pa ločiti. „In prav za krščanstvo je poglavito, da ga iz iskrene notranjosti živimo in ne le nosimo na ustnicah“, je ob nekem razgovoru dejal bivši loški župnik dr. Ogris, ki je dobrodu poznal položaj koroških Slovencev, saj je šel z njimi tudi njihov križev pot.

Potrebno bi bilo, da bi se bolj zavedali dogodkov pred štiridesetimi leti in dosti bolj posnemali nekdanjo slovensko družino, ki je črpala svojo življenjsko moč prav iz svoje enotnosti. Vedeti moramo, da je vsaka, tudi najmanjša izguba substance skupnega prizadevanja za naš narod lahko usodnega pomena.

P. S. Učitelj Ante Berg je v svoji knjižici „Slovensko-nemška meja na Koroškem“ (Narodopisne in zgodovinske črtice) l. 1908 zapisal med drugim:

„S topo vdnatijo pa se nikakor ne smemo vdajati v svojo usodo, temveč nas naj narodna smrt zaloti vsaj na bojišču z mečem v roki. Tako nam vsaj zgodovina ne bo mogla očitati malodušnosti.“

Kaj bo le o nas nekoč pisala zgodovina ...?

Franc Černut

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA — MI IN KULTURA

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na

mednarodno srečanje ansamblov

v četrtek 4. avg. 1983 ob 20.30 uri na dvorišču samostana v Dobrli vasi.

Sodelujejo:

Karawankenbuam (Koroška)
Lojze Hlede (Italija)
Trio Korotan (Koroška)
Skupina Modrina (Jugoslavija)

Ob slabem vremenu bo prireditev v avli glavne žole v Dobrli vasi.

Valentin Oman pred enim izmed njegovih del — SLEDOVI

knjigo, posebno, če gre za razstave na mednarodnem prizorišču, je prav, da imaš kaj pokazati. Ko se mi je ponudila priložnost, da razstavljam v okviru prireditve Carinthischer Sommer — Karantansko poletje, sem sprožil tudi to idejo, katero je uresničila galerija Carinthia v Celovcu. To se je zgodilo v zelo kratkem času — v roku dveh mesecev.

SV: Prijetno smo presenečeni, ko vidimo, da je knjiga dvojezična oz. trojezična, če upoštevamo še prispevek Italijana Luigija Lamberlinija. Je to bilo povezano s kakšnimi komplikacijami?

Oman: Glede tiska sigurno ne, ker je knjiga bila hitro natisnjena. Gotovo so povzročili prevodi še dodatno delo, ki ga je v večini opravil Janko Messner. Zame ima večjezičnost to „oviro“, da je zaradi tega v knjigi manj prostora za reprodukcije.

SV: To torej pomeni, da ste sami hoteli, da je knjiga dvojezična?

Oman: To je popolnoma naravno, da je moja knjiga dvojezična. Že od vsega začetka so katalogi za moje razstave bili dvojezični, zato je tudi moja knjiga dvojezična. Treba je, da se tudi kot umetnik postaviš tja, od koder prihajaš. V tem vidim tudi eno izmed možnosti politične akcije umetnika, ki se sicer po vsebini svojih slik ne izraža angažirano. Po mojem pa to pravzaprav niti ni politično dejanje, le na Koroškem nekateri to tako pojmujejo, če se človek priznava k svoji narodnosti.

SV: Ali to velja tudi v vrstah umetnikov?

Oman: Sploh ne, dokler sem v vrstah umetnikov, tudi ni vprašanja kdo si — v narodnostnem smislu. V tem oziru so vsi tolerantni, še več, če je treba, so tudi solidarni. Kajti umetniki so večinoma ljudje, ki stvari ne gledajo tako ozko. To je ena izmed lepih strani umetnosti, kot pravita Kraus in Tuholski, da

slikati — odkrivati sledove Homo sapiensa, je nastalo mnogo del, ki sem jih predstavil na raznih razstavah. V knjigo, kateri sem dal naslov SLEDOVI, sem v glavnem uvrstil te slike, ki razen reprodukcij fresk in reliefov, prikazujejo sledove človeka. Moj namen ni ta, da bi gledalca brezkompromisno soočal z vsebino moje umetniške izpovedi. Moje slike oz. grafike le nakazujejo sledove, v katerih je vidna pristnost človeka, ki je že zdavnaj postal fosil. Po drugi strani pa s svojimi slikami posredujem tudi estetski užitek, ki nagovori ljubitelja umetnosti. Temu sledovi človeka pridejo v zavest šele posredno, ko v njih odkrije, recimo človeško figuro ali obraz. Glavni namen mojih slik pa je tudi ta, da imam svoje zadoščenje tudi kot umetnik, da v mojih slikah, razen sledov, vidiš tudi več, pa kljub temu izpovedujejo nekaj konkretnega.

SV: Kakšen je postopek tega slikanja?

Oman: Najprej naslikam osebo, figuro, potem jo prekrijem s plastjo barve. Figura mi ostane v spominu, ker je „zakopana“. Nato jo potom skice spet „odkrijem“ ali zabrišem, ostane samo še kontura. To lahko storim tudi s fotografijo, postopek je vedno isti, čeprav je tehnika lahko različna, na primer jedkanica ali grafika. Kot znano, se pri tem poslužujem tudi jute in raznih sort papirja ali kartona, katerega sem krijem“ večkrat — to je šest- do uporabljal za dela variant križev. Tako eno sliko „zakopljem“ in „odosemkrat, seveda je to odvisno od materiala, vsekakor pa je slika gotova tedaj, ko sem z njo zadovoljen tudi sam, ko izpoveduje tisto, kar sem si od vsega začetka mislil.

SV: To pomeni, da celoten ustvarjalni postopek poteka mehanično?

Oman: To je že res, vendar stroj, grafična stiskalnica, zame pomeni le svinčnik, s katerim slikam. Moja tehnika je namreč taka, da vsak odtis pomeni unikat, in prav to je

Beljak - večer plesov in pesmi Jugoslavije

V soboto zvečer sta Slovenska prosvetna zveza in Koordinacijski odbor jugoslovanskih delavcev vabila v Beljaku na večer plesov in pesmi Jugoslavije. V prostorih delavske zbornice se je zbrala velika množica ljudi, med njimi jugoslovanska konzula v Celovcu Alfonz Naberžnik in Svetislav Popović s soprog-

ma, podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Tomaž Ogris in predstavniki Kluba jugoslovanskih delavcev v Avstriji. Večer je oblikoval folklorno-tamburaški ansambel KUD „Sloboda-Viš“ iz Varaždina, le-ta je naslednji dan nastopil tudi v okviru folklornega srečanja Slo-

venskega prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli. Folklorna skupina z odličnim ansamblom se je predstavila s celo vrsto jugoslovanskih plesov, med njimi tudi s slovenskimi. Plese so izvajali v narodnih nošah dotičnih narodov. Za prijetno razpoloženje je skrbel tudi solist, ki je ob sprem-

Oba konzula se namreč poslavljata s Koroške in odideta nazaj v domovino. Iz njunih besed, ko sta spregovorila je bilo razbrati, da se rada vračata domov v domovino in da sta prepričana, da je želja vseh Jugoslovancev, ki živijo v tujini, vrniti se med svoje domače v domovini. Tudi podpredsednik SPZ Tomaž Ogris je pozdravil zbrano publiko, še prav posebno oblikovalce večera, z željo, da bi večer lepo uspel, kar se je tudi zgodilo.

Lepo uspelo prireditve so zaključili s plesom (kolo) in petjem, ob privlačni melodiji Jugoslavija.

Bistrica v Rožu

V petek 22. julija zvečer je občina Bistrica v Rožu drugič vabila na prireditev „pester večer“ v kinodvorano, kjer se je odvijal program z geslom „gradimo mostove...“ Tu je šlo za dvojezično prireditev, v okviru katere so nastopale kulturno-prosvetne skupine občine Bistrica v Rožu. Namen teh pestrih večerov je predvsem, tujce, ki letujejo v naših krajih, seznaniti s kulturno dejavnostjo našega ljudstva. V primerjavi z lanskeletnim podobnim nastopom, moramo z veseljem ugotoviti, da je prišlo do napredka, ki je v tem, da je bil program tokrat bolj bogat in pester ter zelo dobro pripravljen.

Program so tokrat oblikovali pater Ivan s svojo mladinsko glasbeno skupino, pevsko društvo AGV Harmonie, Volkstanzgruppe Suetschach, MoPZ SPD Kočna pod vodstvom Toneta Feiniga, duo Lojz in Tonč, tamburaška skupina SPD Sentjanž, ki jo vodi Ivana Weiss; petje družine Moschitz in duo Feinigovih deklet.

Povezavo skozi program je imel sodnik dr. Partl, ki je s svojo šaljivostjo in živahnim temperamentom mnogo prispeval, da je bil celotni program, ki so ga odlično izvedle zgoraj omenjene skupine, še bolj privlačen.

Naj še zapišemo, da je zbrano občinstvo pozdravilo v obeh jezikih župan Othmar Baurecht, nastopajočim pa se je za njihov prispevek zahvalil referent za kulturo Peter Lansegger.

Uspelo prireditev so zaključili s skupno pesmijo „gradimo mostove...“ v obeh jezikih, pod vodstvom patra Ivana in njegove mladinske skupine. Da, res je tako, gradimo mostove od človeka do človeka in če se bomo te načel res držali, tudi ni več daleč tisti dan, ko bo lahko tudi na Bistrici deževal dvojezičen otroški vrtec. Zaenkratv še nima prostora v tej občini.

Veronika Deseniška na Reberci

Igralska skupina SPD „Zarja“ iz Železne Kaple pod vodstvom kaplana Poldeja Zundra je v petek zvečer nastopila z Župančičevo dramo Veronika Deseniška na Reberci.

Oder so postavili na prostem pred starim reberškim gradom, tako da se je celo poslopje po svoje ujemalo s predstavo.

Poskus, z amaterji igrati Veroniko Deseniško je vreden precej več besed in več diskusij, kot jih je bil v zadnjem času deležen.

Prvo, kar je razveseljivo, tudi vznemirljivo, je dejstvo, da so igralci in igralkе povečini kmetje, delavci in delavke, vajenci, šolarji, nastavljenke, ki se gofovo nimajo za poklicane igralce. Tej zmesi različnih tipov in sposobnosti je režiser znal podrediti vloge.

Drugič mi je delal pomisleke prav Župančičev težkopoezični tekst, ki se v vsej barvitosti in simboliki preliva od krepkih izrazov tja do lirčnih duševnih slik. Besedni zapleti, nenavaden jezik, ki ga igralci in igralkе gotovo še niso govorili in ki naj bi ga prepričljivo podali.

Kapelčani in Kapelčanke pa so pokazali igr, ki je bila koncentrirana, umirjena in strnjena v en idejni in miselni lok.

Vidna je bila intenzivnost, s katero so se igralci in igralkе pripravljali na vloge.

Jezik in izgovorjavo so resda perfektno izdelali. Scena je bila praktična in domiselna (Scenarij Saša Kump).

Kljub temu pa moram nakazati nekaj nevarnosti, v katere lahko zabrede taka specifična odrska uprizoritev.

Liričen tekst vabi h recitaciji. Reči moram, da so se igralci in igralkе temu znali izogniti. Ni bilo brezbarvnih dialogov. Besedna zavzetost pa je ne redkokrat le prekrila telesno razgibanost, sproščenost. Trudili so se, vsak po svoje, včasih so bili celo pridigarjsko prepričljivi, a pretogi.

Drugo je, da lirski, metaforični tekst lahko privede tudi do patetičnosti. Vsaka manjša nesigurnost po možnosti izzove nepotrebno ojačitev glasu in mimike. Seveda so to drobci, a prav ti tišijo neobzorno v gledalca, mu vsiljujejo resničnost, ki jih je zmožen sprejeti povsem drugače, neposredneje. S to problematiko je imela oprava tudi kapelška igralska skupina.

Zavzetost, ki jo izražajo, je oprta na razumsko dožemanje, na voljo biti res dober in prepričljiv. Nastane vprašanje, če bi večja sproščenost krhala enotnost igre.

Gledalci so se čudili, bili tudi zmedeni, zadovoljni, skeptični, ker pač niso mogli lakoj doumeti poetičnega teksta. To čudenje slovenski besedi pa je za mnoge prepotrebno.

Uprizoritev ima umetniški izraz. Režiserjeva neuklonljiva ustvarjalna volja je bila nujno potrebna, ker je za igralkе in igralkе on edina oseba, po kateri so se mogli orientirati. Tudi s tega vidika je uprizoritev pomembna.

Preostane mi misel, da zaupanje v kulturno delo na Koroškem, na vseh primarnih in sekundarnih področjih kulture, kljub posameznim napredkom stagnira. Bilo bi škoda, če bi po taki trdnopolni uprizoritvi spet dolga leta vladal duhovni molk na naših ljudskih odrih.

M. H.

Dobrla vas

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ se je v četrtek 21. julija zvečer v svojem „Kulturnem domu“ v Dobrli vasi predstavilo mednarodni publikli s pestrim programom. Prireditev je bila namenjena predvsem našim letoviščarjem. Poleg nekaj domačinov so dvorano docela napolnili Nizozemci, Nemci in Belgijci. Tajnik društva Martin Pandel je goste pozdravil v slovenskem, nemškem in nizozemskem jeziku. S šaljivo povezavo jih je popeljal skozi celoten program.

Predstavil je gostom sodelujoče: Mešani zbor SPD „Srce“ pod vodstvom pevovodje Marjana Berložnika; ravnokar iz Švice došli „Planinski sekstet“, ki ga vodi Izidor Stern in pevko Marico Kušejevo, ter naš nadebudni naraščaj „Trio Sturm“. Prireditev je otvoril mešani zbor z „Zdravico“. Po mnenju tajnika Pandla je to najbolj pripravna pesnitev za večer, ki v pesmi združuje več narodov. V hitrem zaporedju so se vrstile pesem za pesmijo; vse od poslušalcev z navdušenjem sprejete.

Pravo življenje pa je v dvorano prinesel „Planinski sekstet“. Obra-

zi poslušalcev so se razlezli in navdušen aplavz je sledil vsaki viži.

Ko pa je nato nastopil „Trio Sturm“ s svojimi rahlimi in nežnimi glasovi, je v dvorani zavladała popolna tišina. Zato pa je bilo tem bolj burno, ko so odpeli. Kamere so snemale naše mlade pevce, kakor tudi že prej druge nastopajoče.

Še enkrat je nastopil mešani zbor z vrsto narodnih pesmi, še enkrat je razgibal dvorano „Planinski sekstet“, od katerega so gostje vedno znova zahtevali dodatkov. Tako je večer potekal v zadovoljstvu vseh.

Siel.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 28. julija 1983

Za 100 din dobite	17.00 šil.
Za 100 din plačate	21.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.15 šil.
Za 100 lir plačate	1.24 šil.
Za 100 mark dobite	693.50 šil.
Za 100 mark plačate	709.80 šil.

Razpis delovnih mest

Slovensko šolsko društvo v Celovcu razpisuje za potrebe novega dijaškega doma naslednja delovna mesta:

1. MESTO HIŠNIKA:

pogoj za namestitev:

1. izučen ali priučen mizar
2. usposobljenost za popravila sanitarnih in električnih inštalacij
3. kvalifikacija za nadziranje centralne kurjave
4. organizacijske sposobnosti

Za hišnika je na razpolago družinsko stanovanje.

2. MESTO ŠEFA KUHINJE

pogoj za namestitev:

1. strokovna šola za kuharje (kuharska strokovna šola)
2. pet let prakse v stroki
3. usposobljenost za racionalno (ekonomično) gospodarjenje z živili

3. MESTO SNAŽILKE

pogoj za namestitev:

1. delovne in higienske kvalitete

Z ozirom na delo z mladino in predpisov sanitarnih oblasti je za vse pogoje zdravniško spričevalo, ki izpričuje telesno in duševno zdravje nameščencev.

Interesenti naj se javijo pisмено na naslov:

Slovensko šolsko društvo, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16

PRIREDITVE

Katoliška prosveta Sentilj ob Dravi vabi na

KULTURNI VEČER

v nedeljo 31. julija 1983 ob 20. uri v dvorani pod novo cerkvijo
Sporod: MoPZ in instrumentalna skupina SPD Borovlje ter MePZ „Mojce“ iz Sentilja

NEPOPOLNO PLESANJE

Nekaj važnih vrstic je zadnjič pomotoma manjkalo v članku „Plesanje mi je najljubši konjiček“. Odstavek bi se moral glasil:

Z dušo in telesom vodi Gregaj tudi tečaje Rock'n'Roll, nadaljevalne tečaje in vsako leto poskrbi skupno z maturanti za posrečene opolnočne vložke na gimnazijskih plesih. „Načelno so vsi moji tečaji slovenski oz. dvojezični“, mi je v razgovoru potrdil, „čeprav sem zaradi tega že bil v škripcih, kadar prireditelj ni bilo slovensko marveč nemško društvo v dvojezičnem okraju. Pred kratkim se mi je to zgodilo v nekem tečaju, kjer je bila polovica udeležencev nemško govorečih. Vedno znova so me opozarjali, da mi ni treba še posebej slovensko razlagati, saj tega večina itak ne razume.“

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

KOMORNI VEČER

v soboto 6. avgusta 1983 ob 20.30 uri v gostilni domu Danica v Sentpri-možu.

Nastopa nam že znani godalni orkester (Bürgle iz Münchna) ter domači pevski solisti, dr. Mirko Wakounig, Stanko Polzer, Danica in Marija Kežar.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni vabi na

KOROŠKI VEČER

v petek 29. julija 1983 ob 20.30 uri v gostilni Wutte v Veselah.
Sodelujejo: mešani pevski zbor „Danica“, trio Korotan s pevci, mladinski pop-ansambel Zmeda

Krščanska kulturna zveza prireja ORFFOV seminar v času od 1. do 6. avgusta 1983 na Reberci. Prijave pri KKZ v Celovcu, Viktringer Ring 26; tel. (0 42 22) 51 25 28 — 23 ali 24

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Sentjakobu v Rožu vabi ob svoji 80-letnici obstoja na

5. POLETNO NOČ

v soboto 30. julija 1983 ob 20. uri v šotoru za občinsko hišo v Sentjakobu v Rožu.

Za zabavo igra znani ansambel „Fantje treh dolin“

Teden mladih umetnikov z Valentinom Omanom in drugimi umetniki, v času od 8. do 13. avgusta 1983
Prireditelj: Mladinski center na Reberci

Slovensko prosvetno društvo „Dobrač“ na Brnci vabi na

FOLKLORNI VEČER

v četrtek 4. avgusta 1983 ob 20.30 uri v kulturnem domu na Brnci. Gostuje svetovno znana folklorna skupina Svetozar Marković iz Novega Sada.

V okviru Evropskega pedagoškega simpozija prireja Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ v Svečah kulturni spored za udeležence ekskurzije pod geslom

Srečanje s koroškimi Slovenci
v soboto 30. julija 1983 ob 16.30 uri pri Adamu v Svečah. Na sporedu je bogat kulturni program.

Katoliški dom prosvete v Tinjah
v soboto 6. avgusta ob 9.30 uri Klavirski recital Chung Lee, na programu: Mozart, Schubert, Chopin
od ponedeljka, 15. avgusta ob 18. uri do sobote 20. avgusta 1983 ob 13. uri „slovenske počitnice“. Slovenščina kot seminarski in pogovorni jezik za začetnike in napredujoče. Voditelj: ravn. dr. Reginald Vospnerik s profesorji, učitelji in študenti

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem vabi na

8. POHOD NA OBIR

v spomin Hermanu Veliku
v nedeljo 31. julija 1983
Zbirališče na vrhu Obirja ob 11. uri Nazaj grede piknik pri Marofu

Slovensko planinsko društvo Celovec vabi na

IZLET NA JEPO

v spomin na Jozeja Miklavčiča v nedeljo 14. avgusta 1983
Odhod s Kopanja (gostilna Türkenskapf) ob 7. uri zjutraj. Nazaj grede na Bleščeči kratka spominška svečanost.

Izlet na Struško oz. Kočno, napovedan za nedeljo 31. julija je preložen na poznejši čas.

RAZSTAVA

„ARHITEKTURA NA ZILI“

v prostorih Posojilnice na Ziljski Bistrici je odprta do 30. septembra 1983. Arhitektura na Zili teži za tem, da sili svoje prebivalce k medsebojnemu stikom, tako da ziljska naseljena oblika nasprotuje v svoji celoti razselitvi.

Razstava je odprta ob delavnikih od 8. do 12. ure in od 13. do 16. ure.

Ogled razstave toplo priporočamo!

Alpinistični uspeh M. Tschertoua v severni triglavski steni

Par dni je od tega, odkar je naš rojak Marijan Tschertou, študent prava v Innsbrucku, preplezal najmočnejšega in najtežjega izmed stebrov severne triglavske stene — znameniti Čopov steber.

Malo je izkušenih in spretnih planincev da jim kaj takega uspe. Nad 1250 m visoki steber namreč spada prav med tiste slavne vrhove, ki jih morajo plezalci na vsak način prekositi, preden se odpravijo v Himalajo. Nekaj ljubezni do hribov in planin so Marjanu gotovo položili že v zibelko, saj je doma v Slovenjem Plajberku in tako od mladih nog navajen strmine. „Kot otrok sem dostikrat in rad zahajal v hribe, sprva z dedom in očetom, pozneje navadno sam ali s prijatelji. Šesti razred gimnazije sem obiskoval, ko me je roman „Stena“ Toneta Svetine — posvečen velikemu slovenskemu alpinistu Jo-

Svoje prve plezalske poizkuse je delal na Vrtači in po Karavankah. Odkar študira v Innsbrucku, se intenzivno bavi s to panogo športa. Povedal mi je, da skorajda vsak dan trenira v tamkajšnjem „plezalnem vrtu“, saj nudi stene vseh težavnostnih stopenj od 1 do 6. Ker je za dobrega planinca odlična kondicija obvezna, ki jo redno pridobiva z gozdnim tekom in pozimi s turnim smukom. Pogostokrat vadi s kolegi — somišljeniki v Martinswand ob reki Inn, kamor se vozijo kar s kolesi. „Letos vigredi smo nekaj dni trenirali v južni Franciji v gorovju Calanques. Čudovito je bilo, stanovali smo v mali ribiški vasici, vsako jutro so nas domačini s čolni zapeljali pod stene in direktno z morja smo se potem dvigali navzgor. Seveda pa sem zaradi potovanja in zaradi drage opreme, ki jo je treba vedno spet obnavljati, finančno stal-

paj z Igorjem Schellandrom, je dejal: „Odkrito povedano me je Mont Blanc nekoliko razočaral. Pričakoval sem mnogo napornejši vzpon. Vendar je bilo bistveno in pomembno zame spoznanje, da sem zmožen in dovolj stremen za take ekspedicije. Dodati pa moram, da sva imela zares idealne vremenske pogoje.“

Vsak hribolazec se zaveda odločilne vloge, ki jo zna igrati vreme v gorah. Poleg brezhribne opreme, kondicije in tehnične spretnosti, mora vsak alpinist znati oceniti vremensko stanje in ga po možnosti določiti za dan ali dva vnaprej. Marijana so tu poučili starejši ljudje in lastne izkušnje.

Srečo z vremenom je imel tudi nedavno na Triglavu. V soboto je sam v nekaj urah preplezal tkzv. „Skalaško smer“, določeno iz leta 1929 od Pavle Jesihove in Milana Gostišarja, ki sta za svoj prvinski vzpon potrebovala celih štiri dni. Zvečer se je v koči spoznal z nekim Tolmincem in sklenila sta, da se lotita očarujočega a hkrati ustrašujočega Čopovega stebra. „Če ne bi visela pred nama dva precej neizkušena plezalca, bi ga najbrž zmogla v kakih šestih urah. Tako sva potrebovala cel dan“, je brez pretiravanja in samohvale ocenil svoj — za naše „planinske razmere“ — edinstveni dosežek, saj spada v težavnostno stopnjo 6.

„Načrtov za bodočnost imam premnogo“

Želim mu, da bi se vsaj delno uresničili. Postavil si je namreč visoke cilje. „Letošnje poletje bi rad preplezal kakšno steno v Zapadnih Alpah. Po študiju pa bi si rad ogledal Himalajo s kakšno odpravo. Obenem me zelo mika Amerika s svojimi interesantnimi vrhovi Aconcagua ali Apaayamo ter Patagonija, sicer nizko gorovje a neverjetno izpostavljeno vremenu.“

Marijan je vodja alpinističnega odseka Planinskega društva Celovec in obžaluje, da med našimi ni dostikrat zanimanja za to vrsto športa. Rad bi koga navdušil, saj so Avstrijci znani in dobri alpinisti, pa tudi možnosti za trening ne primanjkuje. „Osebo sem ogromno profitiral od svojega športa. Naučil me je vztrajnosti in železne volje, mi dal spoznati tuje dežele in ljudi. Če visiš s kom v steni, mu istočasno tudi zaupaš svoje življenje, eden je odgovoren za drugega. Iz tega pa se marsikaterikrat razvijejo najbolj čudovita prijateljstva.“

sonja

Globalnica: - Srečanje prijateljev mineralov in fosilov

Društvo „Naturfreund und Mineraliensucher in den Südstalpen (Prijatelji narave in iskalec mineralov v jugovzhodnih Alpah)“ vabi v soboto 30. julija ob 13. uri in v nedeljo 31. julija ob 10. uri (dopolodne) na mednarodno srečanje prijateljev mineralov in fosilov v Globalnico v gostilno Šoštar. V zvezi s srečanjem je razstava ki jo je pripravil gospod Siegfried Heppner iz Reutlingen-a. Na tej izredno zanimivi razstavi oz. srečanju bodo sodelovali tudi prijatelji mineralov in fosilov iz Koroške, Tirolske, Slovenije in Furlanije-Juljske krajine. Na razstavi bo močno zastopana z minerali in fosili Slovenija oziroma Jugoslavija. Obisk razstave toplo priporočamo.

Nacionalni park in Tirolska

Že leta 1971 so odgovorni dejavniki treh avstrijskih zveznih dežel — Koroške, Solnograške in Tirolske — sklenili ustvariti na območju Visokih Tur prvi avstrijski nacionalni park. 12 let je trajalo, da se je vsaj ena tretjina tega parka dala uresničiti in sicer na območju Koroške, kjer je Nacionalni park Visoke Ture letos postal zakon. S 1. januarjem 1984 se bo Koroški pridružila tudi Solnograška, samo Tirolska ne kaže nobenih znakov, da bi izpolnila obljubo, dano pred 12 leti.

Prejšnji teden se je v Lienzu zbralo 40 udeležencev iz vseh avstrijskih zveznih dežel na seminar-

ju, v okviru katerega so izčrpno obravnavali problematiko nacionalnega parka Visoke Ture. Vsi udeleženci so pozdravili odločitev, da je vsaj en del nacionalnega parka realiziran (koroški in deloma solnograški) in obsojajo Tirolsko, da še vedno stoji ob strani in okleva pridružitvi se obema ostalima deželama.

Na seminarju je bila sprejeta resolucija z zahtevo, da odgovorni činitelji podvzamejo ustrezne korake, da bo ideja nacionalnega parka Visoke Ture v celoti uresničena, kot je bilo to predlagano leta 1971 na zborovanju v Heiligenblutu.

Kajzaze pri Bilčovsu

V sredo 20. julija smo se na bilčovškem pokopališču za vedno poslovili od Marije Gasser, pd. Rigelnjakove mame iz Kajzaz. Po težki bolezni je bila rešena trpljenja v 84. letu starosti.

Rigelnjakovo mamo smo poznali kot skromno ženo polno plemenite

ljubezni do svojih otrok, ki jih je vzgojila v zveste člane naše narodne skupnosti. Kljub starosti je imela veliko razumevanje za dejavnost mlajših ljudi, na primer za udeleževanje vnukov in vnukinj na področju športa. Vedno se je veselila z njimi, ko so prinašali s seboj domov nagrade. Tudi sinu Blažuju in snahi Fridi je šla rada na roke in ju zastopala pri delu, ko sta dežurala v planinski koči na Bleščeči in tudi drugače se je vedno veselila, da so se otroci in vnuki športno in še posebno tudi kulturno-prosvetno uveljavljali. Rigelnjakova mama je bila posebne vrste žena, ki je uživala, da je svojim otrokom ustregla, ker koli je le mogla. Zelo bomo pogrešali to dobro prijazno ženo, ki je hotela ljudem samo dobro, še bolj pa jo pogrešajo njeni otroci, ki so tako izgubili svojo nad vse ljubljeno mamo. Pogreba se je udeležila velika množica ljudi, ki je prišla od blizu in daleč, da se poslovijo od vseh priljubljenih in spoštovanih Rigelnjakove matere. Pogrebni obred je opravil dekan Leopold Kassl. S pesmimi žalostinkami pa so se od pokojne poslovili domači pevci in ji čustveno zapeli v slovo.

Pokojno Marijo Gasser bomo ohranili v častnem spominu, sinovom in hčerki z družinami izrekamo naše globoko sožalje.

LIKOVNA KOLONIJA MLADIH „VUZENICA '83“

v času od
21. do 27. avgusta 1983

Udeleženci likovne kolonije tisti teden ne bodo preživljali le ob risanju, marveč tudi ob športu, igrah, izletih, kopanju itd. Na koncu likovne kolonije bodo mladi umetniki pripravili razstavo s pestrim kulturnim sporedom. Udeleženci kolonije naj bi bili stari vsaj 12 let, navzgor ni omejitve. Prijave so možne do 30. julija 1983 pri Slovenski prosvetni zvezi, Gasometerg. 10, 9020 Celovec; tel. (0 42 22) 32 5 94.

Prireditelja: Slovenska prosvetna zveza in osnovna šola v Vuzenici.

žu Čopu — tako prevzel, da sem se ves navdušen začel zanimati za alpinizem in plezanje.“ Čop je leta 1945 skupno s Pavlo Jesih prvi preplezal orjaški centralni steber na severni strani Triglava, ki zdaj nosi njegovo ime.

S pomočjo strokovnih knjig si je Tschertou pridobil osnovno znanje. Dvakrat se je na pobudo Slovenskega planinskega društva udeležil tečajev v Sloveniji, od katerih pravi, da je zelo veliko profitiral, ker so jih vodili vrhunski jugoslovanski alpinisti.

no v težavah.“ Iz škripcev se reši ponavadi tako, da pomaga renovirati planinske kočice in s podobnimi posli. Občudovanja vredno in dokaz za njegovo železno voljo ter vztrajnost je še dejstvo, da kljub svoji športni aktivnosti nikakor ne zanemarija študija prava.

„Vsaka stena mi pomeni uspeh, če jo le zdrav prekosim“

Zato mi tudi ni mogel povedati, katerega svojih alpinističnih dosežkov najbolj visoko ceni. Ko sem ga spraševala o najvišji gori Evrope, ki si jo je osvojil septembra 1981 sku-

Dr. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Dvora nad Vrbo

Od skupnega števila 1244 prebivalcev je bilo 917 odraslih, od teh 410 moških in 507 žensk. Od 317 otrok je bilo 208 starih do 6 let, od teh 116 moške in 92 ženske dece, 119 pa starih od 7 do 12 let, in to 62 fantov in 57 deklic. Pri tej statistiki je zanimivo dejstvo, da so pri odraslih število žensk prekašale število moških za skoro 100 oseb, pri otrokih pa je bilo moške dece več kot ženske. Da je bilo v župniji skoro 100 žensk več kot moških, je po mojem mnenju pripisati okolnosti, da je bilo pri kmečkih delih zaposlenih več ženskih poslov kot moških. Temu dejstvu je pripisati tudi število nezakonsko rojenih otrok. Vikarji so namreč pri podatkih o rojstvih število rojenih razdelili na zakonite in nezakonsko rojene otroke. V zgoraj prikazani statistiki je bilo skoro vsako leto dveje ali troje otrok nezakonsko rojenih, v letu 1713 med 38 novorojenimi 7 nezakonskih, leta 1714 med 38 rojenimi 6 nezakonskih, leta 1762 pa med 26 rojenimi kar 10 nezakonsko rojenih. Pri statističnih podatkih o številu smrti pa so vikarji navajali število umrlih odraslih in število umrlih otrok. Posebno veliko je umrlo otrok med leti 1712 do 1715 in med leta 1749 do 1755. Verjetno so v teh letih razsajale po Koroški nalezljive bolezni, kakor kuga in kolera. Leta 1714 je bilo od 32 umrlih 12 otrok in leta 1715 od 55 umrlih 21 otrok. Leta 1725 od 40 smrtnih primerov 23 otrok, leta 1749 od 42 umrlih 20 otrok, leta 1750 od 26 umrlih 16 otrok, leta 1751 od 34 umrlih 14 otrok,

leta 1752 od 45 umrlih 15 otrok, leta 1753 od 47 umrlih 16 otrok in še leta 1771 od 40 smrtnih primerov 19 otrok. V zvezi s temi statističnimi podatki so vikarji morali tudi poročati o številu zakoncev, ki živijo ločeno eden od drugega. To število pa ni presegalo nikoli dva zakonca para. Nekateri vikarji so ob koncu teh statistik še poročali o številu dečkov, ki so ob nedeljah popoldne obiskovali verouk. Tako je vikar Blaž Pencin leta 1714 poročal, da je prihajalo h krščanskemu nauku 15, 17, nekajkrat 27, največ pa 29 dečkov. Vikar Valentin Liskovniak pa je leta 1762 poročal, da je prihajalo k pouku 32 do 46 dečkov in so otroci prihajali v šolo le v jeseni in ves čas quadragesimae (štiridesetdnevni post pred veliko nočjo). Poleti niso prihajali v šolo, ker so morali pasti živino, pozimi pa zaradi snežnih razmer.

ZAKLJUČKI

Pri branju prispevkov k zgodovini koroških župnij, ki so bile od leta 1461 do leta 1787 inkorporirane ljubljanski škofiji, bo ta ali drugi bralec morda menil, da so pisani preveč v duhu cerkvene zgodovine. Temu pa se ni bilo mogoče izogniti iz več razlogov. Eden glavnih razlogov je okolnost, da so mi bili na razpolago le tisti listinski viri, ki sem jih našel v arhivu ljubljanske nadškofije. Če bi hoteli zgodovino teh župnij bolj natančno in bolj objektivno prikazati, bi bilo potrebno pregledati listinsko gradivo v koroških arhivih, v arhivih mesta

13 Pliberk in mesta Beljak, v arhivih gradov in gosposčin, v katerih območju so te župnije ležale, in v arhivih teh župnij samih. Tem pregledom pa botrujejo mnogi zadržki, bodisi objektivni, bodisi subjektivni.

Drugi važni razlog je dejstvo, da je v dobi, ki smo jo opisali, to je v dobi fevdalizma, cerkev imela v javnem in zasebnem življenju važno in pomembno družbenopolitično vlogo. Pod njenim neposrednim upravljanjem je bilo tudi vse zakonsko in rodbinsko pravo, kar je dalo duhovnikom oblast, da so nadzorovali vse zasebno življenje svojih faranov.

Vsa civilna in sodna oblast je bila v rokah lastnikov gospostva, v katerega območju se je teritorij dotične župnije nahajal; v primeru župnije Dvor je bil to prvotno grad in gospostvo Landskron, ko pa je bilo ob koncu 16. stoletja ustanovljeno v Vrbi ob jezeru samostojno gospostvo, ki je dobilo tudi pravico do samostojnega deželskega sodišča, je župnija Dvor spadala pod to gospostvo. Lastniki teh gospostev so imeli v svojih rokah tudi odvetniške in patronatske pravice nad župnijami svojega okrožja. Ker pa si je patronatske pravice nad svojimi župnijami prisvajala tudi škofija, je prišlo med gospostvi Landskron in Vrba ob jezeru na eni strani in med ljubljanskim stolnim kapitljem na drugi strani do stalnih sporov pri uveljavljanju s patronatsko pravico vezano prezentacijsko pravico pri imenovanju novih vikarjev. Ti spori so prenehali šele 10. februarja leta 1670 s poravnavo.

Podložni kmetje, ki so s člani svoje družine in s kmečkimi posli predstavljali večino podeželskega prebivalstva, niso v družbenopolitičnem pogledu imeli nikakih pravic. Pač pa so farani ob priliki spremembe na sedežu vika-

riata vedno zahtevali po svojih zastopnikih, cerkvenih ključarjih, da so bili za vikarje nastavljeni duhovniki, ki so bili popolnoma večji slovenskega jezika. Tudi vizitatorji župnij beljaškega cerkvenega okrožja so v svojih poročilih na škofijski ordinariat v Ljubljani stalno poudarjali, da morajo vikarji vseh petih župnij tega cerkvenega okrožja biti večji slovenskega jezika. To nam dokazuje, da je prebivalstvo tega dela Koroške do konca 18. stoletja še skoro stoodstotno pripadalo slovenski narodni skupnosti.

V kulturnem pogledu nam listinski viri ljubljanskega škofijskega arhiva nudijo le malo podatkov. Vikarji so moško deco ob nedeljah popoldne poučevali v verouku in so se otroci tam naučili tudi brati in pisati. Ker je ta šola predstavljala odskočno desko za nadarjene dečke, da so jih pošiljali v višje šole, da bi se po končanemu študiju posvetili duhovniškemu poklicu, faranom ni bilo vseeno, kako so vikarji te svoje dolžnosti izpolnjevali. To smo videli v primeru vikarja Ožbolta Janeža, ki je nedeljski pouk mladine zanemarjal in so se farani zaradi tega pritožili. Ker je življenje faranov bilo vezano na verske obrede, se je prebivalstvo kulturno izživljalo na ekskurzijah in romanjih v sosedne župnije in v romarske kraje Nemčije in Italije in ob priliki praznovanja praznikov domače župne cerkve.

Prebivalstvo Vrbe ob jezeru in Loge vasi je leta 1766 zbralo denar za ustanovitev samostojnega beneficija pri podružnični cerkvi v Logi vasi. Ta želja faranom tega okoliša zaradi nasprotovanj s strani dvorskega vikarja tedaj ni bila izpolnjena, pač pa leta 1787, ko je bila v Logi vasi ustanovljena samostojna župnija.

(Konec)

književni vestnik

Maja Haderlap

pridi ponoči

pridi — ponoči —
imam populjene lase,
staro vresje na tleh,
v steno zabita zrcala.

predem vest bridko —
levin'a v parku bo
porodila, dolbem si
solze, da mora odpade.

deček in jaz

prišel je deček in rekel,
daj mi, posodi mi kroglice
iz stekla, tebe, da te
pretipam, da te otipam.

dala sem dihov kraguljčke,
lametna vlakna oprsja in ustnic
lok zardel ledij. deček
se je spotaknil.

nesel v žepu kraguljčke,
srečko, cekinast zven.
s smehom zaraslim,
pesmijo ponarejeno.

MAJA HADERLAP, študentka na Dunaju, doma iz Železne Kaple, se že nekaj časa uveljavlja s svojimi pesmimi, predvsem v mladju. Na jesen pa bo pri celovski založbi Drava izdala svojo prvo samostojno zbirko.

Ženska knjižnica v Celovcu

Od aprila dalje urejajo v 10.-Oktober-Straße 28 v prvem nadstropju zanimivo knjižnico, ki se je povsem posvetila ženski literaturi. Prve impulze za ta posrečeni korak je dala predsednica socialističnih žena Koroške — dr. Helga Hieden — njej pa so se pridružile še razne interesne skupine ter ženski krožki. Namen knjižnice je vsekakor zbiranje in posredovanje tako znanstvenih kakor tudi literarnih del, ki na kakršenkoli način opisujejo situacijo ženske včeraj in danes.

Ob bežnem pogledu na še nekoliko prazne knjižne police sem seveda našla takozvane „standardne“ komade ženske literature z bolj ali manj teoretično — razpravljalno vsebino kot so: Alice Schwarzer *Der kleine Unterschied und seine großen Folgen*, Simone de Beauvoir *Das andere Geschlecht*, Marielouise Janssen-Jurreit *Sexismus* ali Rassana Rossanda *Einmischung*, da naštejemo le nekatere.

O položaju avstrijske žene v zgodovini in njeni politični angažiranosti oz. opredeljenosti pričajo razprave znanih avstrijskih pisateljic. Naj omenim le najbolj značilne, to so Bertha von Suttner *Die Waffen nieder*, Käthe Leichter *Leben und Werk* ali Edith Riegler *Frauenleib und Frauenarbeit in Österreich*.

Bogata je tudi izbira leposlovnih del — v glavnem romani, novele, osebne dokumentacije in življenjepisi. Vsebujejo vso obširno paleto ženske tematike, začenši z nasiljem v družini, vzgojo otrok, partnerstva preko problematike staranja, seksualnosti, do aktivnega zavzemanja za mir, razorožitev ali antifašizem. Mednje spadajo Christina Nöstlinger, Ingeborg Bachmann, Simone de Beauvoir, Erika Pluchar, Oriana Fallaci, Jutta Schutting, Elfriede Haslehner-Götz...

V pogovoru z dr. Hiedno in dežurno nastavljenko sem zvedela nekaj več o bilanci prvih treh mesecev delovanja knjižnice. Odrpta je bila dvakrat tedensko, v ponedeljkih in četrkih, zdaj pa jo mislijo do septembra zapreti. Za jesen imajo načrtovane literarne večere s sodobnimi avstrijskimi avtoricami in literarna branja, ki bodo predstavila repertoar biblioteke. Potrebna je še nabava številnih novjših knjig in revij, kar je seveda vedno povezano s finančnimi težavami.

Da obisk in zanimanje javnosti za knjižnico nista potrdila začetnih ilu-

zijskih predstav, temu je vzrok prav gotovo pomanjkljiva propaganda in informacija. Le slučajno odkriješ dvakrat na teden malo anonso v enem izmed koroških dnevnikov, še bolj slučajno pa sploh tjakaj najdeš. Tudi na tem področju se bo moralo jeseni marsikaj spremeniti. Predvsem obžalovanja vredno je še dejstvo, da do sedaj noben moški ni prestopil praga knjižnice, čeprav je seveda vsak obisk zaželen.

Vedno znova se poraja problem, kako nagovoriti žensko, ki le redkokdaj ali sploh ne sega po črtivu, saj takih po dokazih statistike na Koroškem ni malo. Pri tem pa se ne bi smele osredotočiti zgolj na mesto ampak v čim večji meri upoštevati tudi podeželje, kjer je situacija še bolj nerazvita in zaostala.

sonja

Tri knjige Louisa Adamiča

Pri založbi Borec v Ljubljani je že v igri izšla zbirka treh knjig Louisa Adamiča — *Dinamit*, *Smeš v džungli* in *Moja rojstna dežela*. Adamič je ameriški pisatelj, po rodu kmečki sin z Dolenskega, rojen marca 1898 v Prapročah pri Grosupljem. S petnajstimi leti je preselil starše z odločitvijo, da pojde v Ameriko. Angleščine se je navadil ob raznih priložnostnih zaposlivah, kot prostovoljec v ameriški vojski je preprostoval ZDA po dolgem in počez ter tako spoznal in vzljubil novo domovino. Lotil se je časnikarstva in se hkrati uveljavljal v ameriških literarnih revijah s prevodi iz slovenske, hrvaške in češke književnosti. V angleščino je med drugim prevajal Cankarja, Finžgarja, Kvedrovo, Puglja in si postopoma izoblikoval svoj osebni stil pisanja.

Leta 1931 je izdal svojo prvo književno uspešnico *Dinamit* — zgodbo o razrednem nasilju v Ameriki, ki obravnava skrivnostno afero iz leta 1910, ko je v Los Angelesu zletelo v zrak poslopje časopisa Times.

Kaj kmalu navrh se je na knjižnih policah znašel avtobiografski roman *Smeš v džungli* — iskanje globljega

smisla človeškega življenja v ameriški džungli, ki ga pisatelj najde v smehu, razumnosti, novih spoznanjih, delu in ustvarjanju. Sledilo je potovanje po Jugoslaviji in rodilo najuspešnejše delo *Vrnitev v rodni kraj*. Skupno s knjigama *Orel in korenine* ter *Moja rojstna dežela* zaokrožuje Adamičovo trilogijo, posvečeno stari domovini Jugoslaviji in Slovincem. V vseh treh delih odločno podpira revolucionarne sile svojih narodov — proti fašistično-kapitalistični diktaturi, proti okupacijskim in kvilinskih silam, proti informbiroju, ki je s svojim hegemonističnim pritiskom ogrožil neodvisnost Jugoslavije.

Ideja, da se obe kulturi na Koroškem uveljavljata enakopravno in spravno, je velikega pomena. Sodelujoči pa hočejo v prvi vrsti predstaviti svoja literarna dela. S tega vidika sem tudi brala zbirko.

Iz pesmi je razvidno, kako se skušajo pišoči najti, kako hlatajo za primerno besedno obliko, kako plavajo med splošno poplavo družbe in osebnih stisk ter se hočejo iztrgati nezavesti, postati zavestni s pomočjo besede.

Večinoma se oprijemajo starejših pesniških oblik, proze skorajda ni. So samo kratki prozaični spiski.

Teksti obravnavajo problematiko smrti, ljubezni, miru, krivice, posebnosti narave. So pa včasih objestni in neizživeti širokega kompleksnega miselnega sveta še ne morejo besedno zaobjeti, gotovo jim pa služi za orientacijo, kaže njih iskreno hotenje. Zrelejši in pristnejši so poskusi Hafnerja. Geyerjeva pa skoraj dobesedno prevzema Kajuhovo pesem Mostovi. Izdajatelj in lektorji tega spodrsrljaja res ne bi smeli spregledati

Sicer pa ne bi tekstov polagala na tehtnico. Verjamem jim, moram pa dodati nekaj misli. Pišoči naj bi sporedično objavljali in poskušali. To je le preveč strnjena slika njihovega dela. Vabim jih k sodelovanju pri literarni reviji *mladje*, da tam nadaljujejo svoje literarne poskuse.

Zunanja oblika zbirke se jim je zelo posrečila. Likovno jo je opremil Valentin Čertov.

Še enkrat bi dostavila, da je zamsel te izdaje dobra in potrebna, da so se sodelujoči gotovo zelo potrudili. Kljub pomanjkljivostim jim ne moremo oporekati iskrene zagnanosti.

maja

Vestnik koroških partizanov 1-2 1983

V Ljubljani je izšla dvojna, prva in druga številka Vestnika koroških partizanov. Uvodni članek je ponatis govora predsednika Osrednjega odbora skupnosti koroških partizanov Ivana Uraniča-Dragota ob štiridesetletnici napada prvega koroškega bataljona na Mežico, ki so jo tamkaj obhajali letos aprila. Dr. Marjan Sturm obavlja svoj govor s spominske slovesnosti v Železni Kapli, kjer so počastili spomin padlega komandanta Lenarta. Janez Weiss opisuje narodnosvobodilno borbo na Koroškem, Milka Wieser pripoveduje svoja doživetja v izgnanstvu in Rezika Prušnik-Mira obuja spomine na Solčavo. Socialno-ekonomski položaj slovenske narodne skupnosti na Koroškem je ocenila Nada Vilhar.

Poleg navedenih dvojna številka vsebuje še nekaj prispevkov o Koroški v NOB ter društvene, književne in kulturne vesti.

sonja

Pavel Zdovc

Ko Zila noj Drava nazaj potače

(Odlomek razprave)

Zemljepisno ime Zilja označuje danes troje: reko, vas ob njenem izlivu v Dravo, ki se uradno imenuje Marija na Zilji (tudi župnija in do nedavnega občina), in v novjšem času tudi pokrajino ob reki, tj. Ziljsko dolino. V pomenu pokrajine se Zilja v vsem obdobju mnogo pogostejše premenjuje v Ziljsko dolino kakor Rož z Rožno dolino ali celo Podjuna s Podjunsko dolino. Raba imena Zilja v pomenu pokrajine, doline je na začetku tega stoletja še redkost in se je šele polagoma razvila, verjetno v vse pogostejšem stereotipnem stiku z drugima velikima pokrajinama (Rož, Podjuna), ter začela tekmovali z bolj geografskim izrazom Ziljska dolina. Od predložitnih zvez kot določil kr. imen je najbolj frekventna „na Zilji“, pri čemer bi lahko imeli danes v mislih bodisi reko ali dolino, redkejša (in narečju bližja) je „pri Zilji“, tu pa tam se pojavlja tudi „ob Zilji“ (reka). V tem pogledu Marija na Zilji nima variantnega izraza, Bistrica na Zilji pa ima precej pogosto namesto desnega levi prilastek (Ziljska Bistrica). Glede vprašanja pisnih oblik (Zila : Zilja) narekuje gradivo naslednje ugotovitve. Od 1900 do 1938 uporabljala koroška publicistika obliko Zila (pisava z lj je dokaj redka), poleg oblik zilski, Zilan, Zilanke pa se že tedaj močno uveljavljajo tudi obli-

ke ziljski, Ziljani, Ziljanke. Leta 1938 je bil tedanji edini zamejski koroški tehnik soočen s pobudo, podprto z jezikoslovnimi argumenti, da bi si prisvojil knjižno (pisno) obliko Zilja. Časopis je to v posebni repliki zavrnil, toda že v naslednjem letniku (1939) začel nasvet upoštevati in pisati Zilja. Odtlej in potem po vojni pišejo koroški listi Zilja, vendar je v nekaterih letnikih tudi Zila precej pogostna pisna varianta. (Podpirali so jo stari

nazivi hranilnic in posojilnic, ime Slovenskega prosvetnega društva „Zila“ na Bistrici, pozneje tudi nekatere zelo znane in priljubljene pesmi. Pisna varianta pridevnika zilski do 1938 tekmuje z obliko zilski, ki 1939 skoraj povsem izgine iz rabe in to stanje vlada potem do zavestnega preobrata v delu koroškega zamejskega časopisa 1981. Isto kot za pridevnik velja tudi za antroponim. — Kar je pokazal razbor gradiva iz zamejskokoro-

koroško mladje 50

Revija za umetnost, literaturo in družbena vprašanja *koroško mladje* je srečala Abrahama, sicer ne po letih, po številu zvezkov pa že. Toda tokrat samo kratek vsebinski pregled. Pesmi objavljajo Fabjan Hafner, Jožica Čertov, Maja Haderlap, Gustav Januš, Andrej Kokot in Slavko Korošec. Janko Messner je prispeval dva prozna teksta, Valentin Polanšek pa enega. Pavel Zdovc razpravlja o imenih naših pokrajin na Koroškem, Franc Merkač povzema svojo disertacijo o socializacijskih procesih slovenskih mladostnikov na Koroškem in predstojnik Inštituta za etnologijo na dunajski univerzi Helmut Paul Fielhauer išče odgovor na vprašanje „Volkstümlichkeit oder Volkstumsideologie?“. Fabjan Hafner in Maja Ha-

derlap ocenjujeta Lipušev *Odstranitev moje vasi*, Nežika Novak pa trisbe posveča 40. obletnici obglavljenja trinajstih selskih in kapelskih anti-fašistov in antifašistk. Razen tega pa so „v tem mladju“ še: gostji Ana Padovan in Ernie Lipp z liriko, Valentin Oman kot slikar, Zorka L. Weiss kot slikarka, Hanzi Artač kot komponist, Franc Pasterk kot fotograf ter Marko Dumdelpnik, Tomo Weiss & Jani Oswald kot „design v tem mladju“. Iz drugih literarnih delavnic pa je mladje tokrat pripeljalo Ino Jun Brodo. In seveda ne manjkajo polemično zasukanke „novice — novosti — odmevi“. Da, vsekakor ne gre spregledati uvodnega razmišljanja Janija Oswalda „dve leti po „črnem mladju““.

Pavel Zdovc v zadnji številki koroškega mladja razpravlja pod naslovom Ko Zila noj Drava nazaj potače o imenih naših pokrajin na Koroškem. Ponatiskujemo odlomek (brez opomb in preglednic), ki se ukvarja z Ziljo. Uredništvo

škega časopisja zadnjih desetletij, to očitno potrjuje — ustrezno višji jezikovni kulturi — še mnogo bolj publicistika v matični Sloveniji: pisava Zilja, ziljski, ziljščina, Ziljska dolina, Ziljan, Ziljanka je povsem ustaljena, raba tega imena pa razmeroma pogostna. Saj Zilja ni krpa zemlje v kakšnem rutiču, marveč zemljepis, narodopis, dialektološki, kulturno-zgodovinski pojem in že zdavnaj so v osnovni besedni sklad tako rekoč slehernega člana slovenske jezikovne skupnosti. Nesporazumno in neutemeljeno zavestno spreminjanje jezikovnih prvin in navad je skrajno ne-

primeren odnos do knjižnega jezika ne le v posameznem primeru, ampak tudi zaradi širših negativnih posledic. Drugi argument, ki dodatno podpira knjižno pisavo (zborno izgovorjavo) tega imena oz. njeno uveljavitev potrjuje, je dejstvo, da pisava z lj (Zilja) ustreza zakonitemu prenosu narečnega (l) pred prvotnim a (in drugimi neprednjimi samoglasniki) v knjižni jezik, kajti tam, kjer ima v tem položaju knjižni jezik l, imajo koroška narečja (z izjemo remšniščine) in večinoma tudi gorenjščina v (švapanje). Za ponazoritev nekaj vsakdanjih primerov:

Knjižni jezik	Pisna oblika	Zborna izreka	Pogovorni jezik	Narečje
	skala	s'ka:la	s'ka:la	s'ka:ya (á:)
	žila	'ži:la	'ži:la	'ži:ya (i:)
	volja	'vo:lja	'vo:lja	'uó:la (ó:)
	šivilja	ši'vi:lja	š(i)'vi:lja	š'vi:la (i:)
	Zilja	'zi:lja	'zi:la	'zi:la (i:)
Knjižna pisna oblika	Zborna izreka	Pogovorna izreka	Narečje	
Zilja	'zi:lja	'zi:la	'zi:la	'zi:la
ziljska	'zi:lska	'zi:lska	'zi:lska	'zi:lska
2 Ziljana	zil'ja:na	zi'la:na	zi'la:na	z(i)'la:na

Krivi poti, na katero je krenilo uredništvo NT, je brez dvoma botrovalo (tudi) prešibko poznavanje problematike zvrstnosti jezika in stilne rabe ter teorije knjižnega jezika sploh, s katero se lahko praktično sezna-

nimo tudi s skrbnim uporabljanjem Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Jezikoslovni razkolniki naj bi se čim prej vrnili. Saj ni res, da je Zila noj Drava vse mueste pobrava.

Mladinska delovna akcija nam je vrnila samozavest

Mladinske delovne kacije so v prvih letih po drugi svetovni vojni imele namen odstraniti posledice svetovne vojne in Jugoslaviji dati novo obličje. Številni koroški Slovenci so se npr. udeležili gradnje železniških prog Šamac-Sarajevo in Brčko-Banovići. Danes mladinske delovne akcije prispevajo svoje k hitrejšemu razvoju manj razvitih krajev in spet in spet se jih udeležujejo tudi slovenski mladinci s Koroške. Za vse te mlade Korošce je to najboljša možnost spoznati družbeno resničnost matičnega naroda in navezati še tesnejše stike z njim.

Letos med 26. junijem in 16. julijem so se udeležili takšne republiške delovne akcije v Sloveniji Bojan in Borut Šnabl ter Magdalena Wieser. Zelo jim je bilo všeč življenje v tej delovni brigadi, med delom in družabnim življenjem je rasla njihova človeška in narodna samozavest, zato smo se pogovarjali z njimi, da vam posredujemo nekaj več o tej obliki družbenega angažmaja slovenske mladine.

CESTA, VODOVOD IN TELEFONSKA MREŽA

Medtem ko mladina v zveznih in drugih republiških akcijah urejuje gozdne površine, pogozduje, pomaga arheologom pri izkopavanju in gradi vodovode, je mladina v

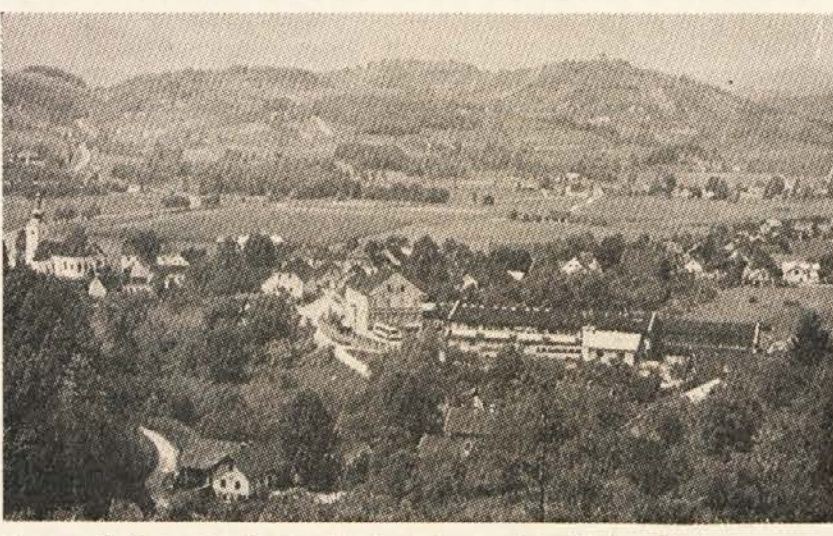
Spominskem parku Trebče v prvem tednu trasirala cesto, v drugem tednu kopala jarek za telefonsko mrežo in v mestu Senovo, tretji teden pa kopala in zasipala vodovod v Brežicah. Lopata, kramp in kariola/samokolnica so bili glavno orodje mladine, ki si je pri tem delu pridobila precej žuljev. Vendar se je akcija, ki je stala pod vodstvom profesionalnega traserja, odvijala v zelo dobrem vzdušju. Bila pa je med posameznimi brigadami tudi zdrava konkurenca, saj je njihovo delo bilo vsak dan točkovano. Seveda je Kamniška brigada, ki je imela z 20 leti najvišje starostno povprečje, vedno prednjačila, na kar so bili seveda zelo ponosni, kot je dejal Bojan.

Brigada je bila nameščena v šoli „Marija Broz“ (poimenovana po materi Tita) v Bistrici ob Sotli in se je vozila vsak dan na svoja delovna mesta. Delo je bilo dobro organizirano: vstajali so ob pol petih, tako da so bili ob 6 in 15 minut pripravljeni za odhod z omnibusom, ob 7. se je začelo delo, ki je tra-

jalo z odmorom do 14. ure. Vsak dan je opravljala svoje delo tudi dežurna služba, ki je pomagala v kuhinji pri zajtrku, južini in večerji in ki je pospravljala tudi naselje. Popoldne je sledilo družabno življenje in prosti čas.

Magdalena in Bojan sta nam pripovedovala, da je bilo delo v brigadi za njiju veliko doživetje. „Pri takšnem delu imaš občutek, da daješ svoj delež za skupno stvar“, „razširjuješ telefonsko mrežo in povečaš vezi med ljudmi“, sta rekla. Močan občutek je, če skupno ustvarjaš, kar drugim koristi. Telesno delo v terenu, ki je deloma za stroje nedostopen, in življenje med ljudmi različnih slojev, med delavci, nastavljenici in študenti, pomeni veliko pridobitev izkušenj. Neprecenljivega pomena pa je za oba bilo tudi dejstvo, da sta se ves čas lahko pogovarjala v slovenskem jeziku, kar daje velik občutek sproščenosti in zadoščenja.

Zelo prijetno je bilo tudi to, da ni bilo tako strašanske ločitve med mlajšimi in starejšimi. Pri nas se

V ospredju šola „Marija Broz“, v kateri so prebivali brigadirji.

Trasiranje ceste
Pod hribi teče reka Sotla, ki je hkrati meja med Slovenijo in Hrvaško.

večkrat že 15- in 18-letni ne razumejo več, tukaj pa so sodelovali 13- in 28-letni, sploh je bilo čutiti, da ni tiste medsebojne konkurence, doživljali smo toplejšo medčloveško solidarnost, ki je podlaga na kateri se gradi v teh mladinskih delovnih akcijah bratstvo in enotnost med narodi. Vse to je zelo pozitivno vplivalo na utrjevanje človeške in narodne samozavesti udeležencev iz Koroške.

VEDNO KONSTRUKTIVNA KRITIKA

Zelo privlačno in vzpodbujajoče je bilo tudi popoldansko življenje, ki je bilo deloma organizirano v kulturnih, športnih in političnih skupinah. Vsaka delovna skupina je prevzela svojo nalogo in tudi pripravila nekaj za večerni program. Presenetljivo je bilo, kako hitro je vse funkcioniralo! Npr. so se popoldne zmenili kakšen skeč bo pripravila skupina, do večera. Ni bilo velikega obotavljanja in strahu, vsak je spodbujal drugega in zvečer so predvajali skeč. In če je bila kritika, potem je niso izvajali iz

ljubosumnosti, temveč je bila ta kritika konstruktivna.

Precej so se pogovarjali tudi o položaju mladine v Avstriji in Jugoslaviji, seveda tudi o specifičnem položaju slovenske manjšine, precej pa tudi o mednarodnem položaju, ki je sedaj zelo napet. Pri tem so tovariši iz Slovenije seveda predvsem tolmačili vlogo obeh veslesil glede ustvarjanj napetosti ter poudarjali pomen neuvršenih in nevtralnih držav. Vsi so se strinjali, da je treba iskati novih poti in izhodov iz te situacije.

Bojan je še poudaril pomen takšne akcije, v okviru katere dobivaš moč in veselje, in v kateri se šele zaveš, kaj pomeni, če država pri nas za Peršmanov muzej podari npr. le 5000 šilingov. Druge konstruktivne diskusije in udarna delovna dneva, kjer se je mladina še posebej potrudila, so zaokrožili vtise te mladinske delovne akcije. Knjižna darila in spominske plakete pa bodo še dalj časa spominjale na skupna doživetja v Spominskem parku Trebče.

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 29. 7.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Instrukcija: latinščina — 9.50 Instrukcija: angleščina — 10.00 Instrukcija: latinščina — 10.15 Instrukcija: angleščina — 10.30 Leopardov ne poljubljam — 10.45 Instrukcija: angleščina — 10.55 Instrukcija: latinščina — 11.00 Instrukcija: angleščina — 11.15 Instrukcija: latinščina — 11.30 Instrukcija: angleščina — 11.45 Instrukcija: latinščina — 11.55 Instrukcija: angleščina — 12.00 Instrukcija: latinščina — 12.15 Instrukcija: angleščina — 12.30 Instrukcija: latinščina — 12.45 Instrukcija: angleščina — 12.55 Instrukcija: latinščina — 13.00 Instrukcija: angleščina — 13.15 Instrukcija: latinščina — 13.30 Instrukcija: angleščina — 13.45 Instrukcija: latinščina — 13.55 Instrukcija: angleščina — 14.00 Instrukcija: latinščina — 14.15 Instrukcija: angleščina — 14.30 Instrukcija: latinščina — 14.45 Instrukcija: angleščina — 14.55 Instrukcija: latinščina — 15.00 Instrukcija: angleščina — 15.15 Instrukcija: latinščina — 15.30 Instrukcija: angleščina — 15.45 Instrukcija: latinščina — 15.55 Instrukcija: angleščina — 16.00 Instrukcija: latinščina — 16.15 Instrukcija: angleščina — 16.30 Instrukcija: latinščina — 16.45 Instrukcija: angleščina — 16.55 Instrukcija: latinščina — 17.00 Instrukcija: angleščina — 17.15 Instrukcija: latinščina — 17.30 Instrukcija: angleščina — 17.45 Instrukcija: latinščina — 17.55 Instrukcija: angleščina — 18.00 Instrukcija: latinščina — 18.15 Instrukcija: angleščina — 18.30 Instrukcija: latinščina — 18.45 Instrukcija: angleščina — 18.55 Instrukcija: latinščina — 19.00 Instrukcija: angleščina — 19.15 Instrukcija: latinščina — 19.30 Instrukcija: angleščina — 19.45 Instrukcija: latinščina — 19.55 Instrukcija: angleščina — 20.00 Instrukcija: latinščina — 20.15 Instrukcija: angleščina — 20.30 Instrukcija: latinščina — 20.45 Instrukcija: angleščina — 20.55 Instrukcija: latinščina — 21.00 Instrukcija: angleščina — 21.15 Instrukcija: latinščina — 21.30 Instrukcija: angleščina — 21.45 Instrukcija: latinščina — 21.55 Instrukcija: angleščina — 22.00 Instrukcija: latinščina — 22.15 Instrukcija: angleščina — 22.30 Instrukcija: latinščina — 22.45 Instrukcija: angleščina — 22.55 Instrukcija: latinščina — 23.00 Instrukcija: angleščina — 23.15 Instrukcija: latinščina — 23.30 Instrukcija: angleščina — 23.45 Instrukcija: latinščina — 23.55 Instrukcija: angleščina — 24.00 Instrukcija: latinščina — 24.15 Instrukcija: angleščina — 24.30 Instrukcija: latinščina — 24.45 Instrukcija: angleščina — 24.55 Instrukcija: latinščina — 25.00 Instrukcija: angleščina — 25.15 Instrukcija: latinščina — 25.30 Instrukcija: angleščina — 25.45 Instrukcija: latinščina — 25.55 Instrukcija: angleščina — 26.00 Instrukcija: latinščina — 26.15 Instrukcija: angleščina — 26.30 Instrukcija: latinščina — 26.45 Instrukcija: angleščina — 26.55 Instrukcija: latinščina — 27.00 Instrukcija: angleščina — 27.15 Instrukcija: latinščina — 27.30 Instrukcija: angleščina — 27.45 Instrukcija: latinščina — 27.55 Instrukcija: angleščina — 28.00 Instrukcija: latinščina — 28.15 Instrukcija: angleščina — 28.30 Instrukcija: latinščina — 28.45 Instrukcija: angleščina — 28.55 Instrukcija: latinščina — 29.00 Instrukcija: angleščina — 29.15 Instrukcija: latinščina — 29.30 Instrukcija: angleščina — 29.45 Instrukcija: latinščina — 29.55 Instrukcija: angleščina — 30.00 Instrukcija: latinščina — 30.15 Instrukcija: angleščina — 30.30 Instrukcija: latinščina — 30.45 Instrukcija: angleščina — 30.55 Instrukcija: latinščina — 31.00 Instrukcija: angleščina — 31.15 Instrukcija: latinščina — 31.30 Instrukcija: angleščina — 31.45 Instrukcija: latinščina — 31.55 Instrukcija: angleščina — 32.00 Instrukcija: latinščina — 32.15 Instrukcija: angleščina — 32.30 Instrukcija: latinščina — 32.45 Instrukcija: angleščina — 32.55 Instrukcija: latinščina — 33.00 Instrukcija: angleščina — 33.15 Instrukcija: latinščina — 33.30 Instrukcija: angleščina — 33.45 Instrukcija: latinščina — 33.55 Instrukcija: angleščina — 34.00 Instrukcija: latinščina — 34.15 Instrukcija: angleščina — 34.30 Instrukcija: latinščina — 34.45 Instrukcija: angleščina — 34.55 Instrukcija: latinščina — 35.00 Instrukcija: angleščina — 35.15 Instrukcija: latinščina — 35.30 Instrukcija: angleščina — 35.45 Instrukcija: latinščina — 35.55 Instrukcija: angleščina — 36.00 Instrukcija: latinščina — 36.15 Instrukcija: angleščina — 36.30 Instrukcija: latinščina — 36.45 Instrukcija: angleščina — 36.55 Instrukcija: latinščina — 37.00 Instrukcija: angleščina — 37.15 Instrukcija: latinščina — 37.30 Instrukcija: angleščina — 37.45 Instrukcija: latinščina — 37.55 Instrukcija: angleščina — 38.00 Instrukcija: latinščina — 38.15 Instrukcija: angleščina — 38.30 Instrukcija: latinščina — 38.45 Instrukcija: angleščina — 38.55 Instrukcija: latinščina — 39.00 Instrukcija: angleščina — 39.15 Instrukcija: latinščina — 39.30 Instrukcija: angleščina — 39.45 Instrukcija: latinščina — 39.55 Instrukcija: angleščina — 40.00 Instrukcija: latinščina — 40.15 Instrukcija: angleščina — 40.30 Instrukcija: latinščina — 40.45 Instrukcija: angleščina — 40.55 Instrukcija: latinščina — 41.00 Instrukcija: angleščina — 41.15 Instrukcija: latinščina — 41.30 Instrukcija: angleščina — 41.45 Instrukcija: latinščina — 41.55 Instrukcija: angleščina — 42.00 Instrukcija: latinščina — 42.15 Instrukcija: angleščina — 42.30 Instrukcija: latinščina — 42.45 Instrukcija: angleščina — 42.55 Instrukcija: latinščina — 43.00 Instrukcija: angleščina — 43.15 Instrukcija: latinščina — 43.30 Instrukcija: angleščina — 43.45 Instrukcija: latinščina — 43.55 Instrukcija: angleščina — 44.00 Instrukcija: latinščina — 44.15 Instrukcija: angleščina — 44.30 Instrukcija: latinščina — 44.45 Instrukcija: angleščina — 44.55 Instrukcija: latinščina — 45.00 Instrukcija: angleščina — 45.15 Instrukcija: latinščina — 45.30 Instrukcija: angleščina — 45.45 Instrukcija: latinščina — 45.55 Instrukcija: angleščina — 46.00 Instrukcija: latinščina — 46.15 Instrukcija: angleščina — 46.30 Instrukcija: latinščina — 46.45 Instrukcija: angleščina — 46.55 Instrukcija: latinščina — 47.00 Instrukcija: angleščina — 47.15 Instrukcija: latinščina — 47.30 Instrukcija: angleščina — 47.45 Instrukcija: latinščina — 47.55 Instrukcija: angleščina — 48.00 Instrukcija: latinščina — 48.15 Instrukcija: angleščina — 48.30 Instrukcija: latinščina — 48.45 Instrukcija: angleščina — 48.55 Instrukcija: latinščina — 49.00 Instrukcija: angleščina — 49.15 Instrukcija: latinščina — 49.30 Instrukcija: angleščina — 49.45 Instrukcija: latinščina — 49.55 Instrukcija: angleščina — 50.00 Instrukcija: latinščina — 50.15 Instrukcija: angleščina — 50.30 Instrukcija: latinščina — 50.45 Instrukcija: angleščina — 50.55 Instrukcija: latinščina — 51.00 Instrukcija: angleščina — 51.15 Instrukcija: latinščina — 51.30 Instrukcija: angleščina — 51.45 Instrukcija: latinščina — 51.55 Instrukcija: angleščina — 52.00 Instrukcija: latinščina — 52.15 Instrukcija: angleščina — 52.30 Instrukcija: latinščina — 52.45 Instrukcija: angleščina — 52.55 Instrukcija: latinščina — 53.00 Instrukcija: angleščina — 53.15 Instrukcija: latinščina — 53.30 Instrukcija: angleščina — 53.45 Instrukcija: latinščina — 53.55 Instrukcija: angleščina — 54.00 Instrukcija: latinščina — 54.15 Instrukcija: angleščina — 54.30 Instrukcija: latinščina — 54.45 Instrukcija: angleščina — 54.55 Instrukcija: latinščina — 55.00 Instrukcija: angleščina — 55.15 Instrukcija: latinščina — 55.30 Instrukcija: angleščina — 55.45 Instrukcija: latinščina — 55.55 Instrukcija: angleščina — 56.00 Instrukcija: latinščina — 56.15 Instrukcija: angleščina — 56.30 Instrukcija: latinščina — 56.45 Instrukcija: angleščina — 56.55 Instrukcija: latinščina — 57.00 Instrukcija: angleščina — 57.15 Instrukcija: latinščina — 57.30 Instrukcija: angleščina — 57.45 Instrukcija: latinščina — 57.55 Instrukcija: angleščina — 58.00 Instrukcija: latinščina — 58.15 Instrukcija: angleščina — 58.30 Instrukcija: latinščina — 58.45 Instrukcija: angleščina — 58.55 Instrukcija: latinščina — 59.00 Instrukcija: angleščina — 59.15 Instrukcija: latinščina — 59.30 Instrukcija: angleščina — 59.45 Instrukcija: latinščina — 59.55 Instrukcija: angleščina — 60.00 Instrukcija: latinščina — 60.15 Instrukcija: angleščina — 60.30 Instrukcija: latinščina — 60.45 Instrukcija: angleščina — 60.55 Instrukcija: latinščina — 61.00 Instrukcija: angleščina — 61.15 Instrukcija: latinščina — 61.30 Instrukcija: angleščina — 61.45 Instrukcija: latinščina — 61.55 Instrukcija: angleščina — 62.00 Instrukcija: latinščina — 62.15 Instrukcija: angleščina — 62.30 Instrukcija: latinščina — 62.45 Instrukcija: angleščina — 62.55 Instrukcija: latinščina — 63.00 Instrukcija: angleščina — 63.15 Instrukcija: latinščina — 63.30 Instrukcija: angleščina — 63.45 Instrukcija: latinščina — 63.55 Instrukcija: angleščina — 64.00 Instrukcija: latinščina — 64.15 Instrukcija: angleščina — 64.30 Instrukcija: latinščina — 64.45 Instrukcija: angleščina — 64.55 Instrukcija: latinščina — 65.00 Instrukcija: angleščina — 65.15 Instrukcija: latinščina — 65.30 Instrukcija: angleščina — 65.45 Instrukcija: latinščina — 65.55 Instrukcija: angleščina — 66.00 Instrukcija: latinščina — 66.15 Instrukcija: angleščina — 66.30 Instrukcija: latinščina — 66.45 Instrukcija: angleščina — 66.55 Instrukcija: latinščina — 67.00 Instrukcija: angleščina — 67.15 Instrukcija: latinščina — 67.30 Instrukcija: angleščina — 67.45 Instrukcija: latinščina — 67.55 Instrukcija: angleščina — 68.00 Instrukcija: latinščina — 68.15 Instrukcija: angleščina — 68.30 Instrukcija: latinščina — 68.45 Instrukcija: angleščina — 68.55 Instrukcija: latinščina — 69.00 Instrukcija: angleščina — 69.15 Instrukcija: latinščina — 69.30 Instrukcija: angleščina — 69.45 Instrukcija: latinščina — 69.55 Instrukcija: angleščina — 70.00 Instrukcija: latinščina — 70.15 Instrukcija: angleščina — 70.30 Instrukcija: latinščina — 70.45 Instrukcija: angleščina — 70.55 Instrukcija: latinščina — 71.00 Instrukcija: angleščina — 71.15 Instrukcija: latinščina — 71.30 Instrukcija: angleščina — 71.45 Instrukcija: latinščina — 71.55 Instrukcija: angleščina — 72.00 Instrukcija: latinščina — 72.15 Instrukcija: angleščina — 72.30 Instrukcija: latinščina — 72.45 Instrukcija: angleščina — 72.55 Instrukcija: latinščina — 73.00 Instrukcija: angleščina — 73.15 Instrukcija: latinščina — 73.30 Instrukcija: angleščina — 73.45 Instrukcija: latinščina — 73.55 Instrukcija: angleščina — 74.00 Instrukcija: latinščina — 74.15 Instrukcija: angleščina — 74.30 Instrukcija: latinščina — 74.45 Instrukcija: angleščina — 74.55 Instrukcija: latinščina — 75.00 Instrukcija: angleščina — 75.15 Instrukcija: latinščina — 75.30 Instrukcija: angleščina — 75.45 Instrukcija: latinščina — 75.55 Instrukcija: angleščina — 76.00 Instrukcija: latinščina — 76.15 Instrukcija: angleščina — 76.30 Instrukcija: latinščina — 76.45 Instrukcija: angleščina — 76.55 Instrukcija: latinščina — 77.00 Instrukcija: angleščina — 77.15 Instrukcija: latinščina — 77.30 Instrukcija: angleščina — 77.45 Instrukcija: latinščina — 77.55 Instrukcija: angleščina — 78.00 Instrukcija: latinščina — 78.15 Instrukcija: angleščina — 78.30 Instrukcija: latinščina — 78.45 Instrukcija: angleščina — 78.55 Instrukcija: latinščina — 79.00 Instrukcija: angleščina — 79.15 Instrukcija: latinščina — 79.30 Instrukcija: angleščina — 79.45 Instrukcija: latinščina — 79.55 Instrukcija: angleščina — 80.00 Instrukcija: latinščina — 80.15 Instrukcija: angleščina — 80.30 Instrukcija: latinščina — 80.45 Instrukcija: angleščina — 80.55 Instrukcija: latinščina — 81.00 Instrukcija: angleščina — 81.15 Instrukcija: latinščina — 81.30 Instrukcija: angleščina — 81.45 Instrukcija: latinščina — 81.55 Instrukcija: angleščina — 82.00 Instrukcija: latinščina — 82.15 Instrukcija: angleščina — 82.30 Instrukcija: latinščina — 82.45 Instrukcija: angleščina — 82.55 Instrukcija: latinščina — 83.00 Instrukcija: angleščina — 83.15 Instrukcija: latinščina — 83.30 Instrukcija: angleščina — 83.45 Instrukcija: latinščina — 83.55 Instrukcija: angleščina — 84.00 Instrukcija: latinščina — 84.15 Instrukcija: angleščina — 84.30 Instrukcija: latinščina — 84.45 Instrukcija: angleščina — 84.55 Instrukcija: latinščina — 85.00 Instrukcija: angleščina — 85.15 Instrukcija: latinščina — 85.30 Instrukcija: angleščina — 85.45 Instrukcija: latinščina — 85.55 Instrukcija: angleščina — 86.00 Instrukcija: latinščina — 86.15 Instrukcija: angleščina — 86.30 Instrukcija: latinščina — 86.45 Instrukcija: angleščina — 86.55 Instrukcija: latinščina — 87.00 Instrukcija: angleščina — 87.15 Instrukcija: latinščina — 87.30 Instrukcija: angleščina — 87.45 Instrukcija: latinščina — 87.55 Instrukcija: angleščina — 88.00 Instrukcija: latinščina — 88.15 Instrukcija: angleščina — 88.30 Instrukcija: latinščina — 88.45 Instrukcija: angleščina — 88.55 Instrukcija: latinščina — 89.00 Instrukcija: angleščina — 89.15 Instrukcija: latinščina — 89.30 Instrukcija: angleščina — 89.45 Instrukcija: latinščina — 89.55 Instrukcija: angleščina — 90.00 Instrukcija: latinščina — 90.15 Instrukcija: angleščina — 90.30 Instrukcija: latinščina — 90.45 Instrukcija: angleščina — 90.55 Instrukcija: latinščina — 91.00 Instrukcija: angleščina — 91.15 Instrukcija: latinščina — 91.30 Instrukcija: angleščina — 91.45 Instrukcija: latinščina — 91.55 Instrukcija: angleščina — 92.00 Instrukcija: latinščina — 92.15 Instrukcija: angleščina — 92.30 Instrukcija: latinščina — 92.45 Instrukcija: angleščina — 92.55 Instrukcija: latinščina — 93.00 Instrukcija: angleščina — 93.15 Instrukcija: latinščina — 93.30 Instrukcija: angleščina — 93.45 Instrukcija: latinščina — 93.55 Instrukcija: angleščina — 94.00 Instrukcija: latinščina — 94.15 Instrukcija: angleščina — 94.30 Instrukcija: latinščina — 94.45 Instrukcija: angleščina — 94.55 Instrukcija: latinščina — 95.00 Instrukcija: angleščina — 95.15 Instrukcija: latinščina — 95.30 Instrukcija: angleščina — 95.45 Instrukcija: latinščina — 95.55 Instrukcija: angleščina — 96.00 Instrukcija: latinščina — 96.15 Instrukcija: angleščina — 96.30 Instrukcija: latinščina — 96.45 Instrukcija: angleščina — 96.55 Instrukcija: latinščina — 97.00 Instrukcija: angleščina — 97.15 Instrukcija: latinščina — 97.30 Instrukcija: angleščina — 97.45 Instrukcija: latinščina — 97.55 Instrukcija: angleščina — 98.00 Instrukcija: latinščina — 98.15 Instrukcija: angleščina — 98.30 Instrukcija: latinščina — 98.45 Instrukcija: angleščina — 98.55 Instrukcija: latinščina — 99.00 Instrukcija: angleščina — 99.15 Instrukcija: latinščina — 99.30 Instrukcija: angleščina — 99.45 Instrukcija: latinščina — 99.55 Instrukcija: angleščina — 100.00 Instrukcija: latinščina — 100.15 Instrukcija: angleščina — 100.30 Instrukcija: latinščina — 100.45 Instrukcija: angleščina — 100.55 Instrukcija: latinščina — 101.00 Instrukcija: angleščina — 101.15 Instrukcija: latinščina — 101.30 Instrukcija: angleščina — 101.45 Instrukcija: latinščina — 101.55 Instrukcija: angleščina — 102.00 Instrukcija: latinščina — 102.15 Instrukcija: angleščina — 102.30 Instrukcija: latinščina — 102.45 Instrukcija: angleščina — 102.55 Instrukcija: latinščina — 103.00 Instrukcija: angleščina — 103.15 Instrukcija: latinščina — 103.30 Instrukcija: angleščina — 103.45 Instrukcija: latinščina — 103.55 Instrukcija: angleščina — 104.00 Instrukcija: latinščina — 104.15 Instrukcija: angleščina — 104.30 Instrukcija: latinščina — 104.45 Instrukcija: angleščina — 104.55 Instrukcija: latinščina — 105.00 Instrukcija: angleščina — 105.15 Instrukcija: latinščina — 105.30 Instrukcija: angleščina — 105.45 Instrukcija: latinščina — 105.55 Instrukcija: angleščina — 106.00 Instrukcija: latinščina — 106.15 Instrukcija: angleščina — 106.30 Instrukcija: latinščina — 106.45 Instrukcija: angleščina — 106.55 Instrukcija: latinščina — 107.00 Instrukcija: angleščina — 107.15 Instrukcija: latinščina — 107.30 Instrukcija: angleščina — 107.45 Instrukcija: latinščina — 107.55 Instrukcija: angleščina — 108.00 Instrukcija: latinščina — 108.15 Instrukcija: angleščina — 108.30 Instrukcija: latinščina — 108.45 Instrukcija: angleščina — 108.55 Instrukcija: latinščina — 109.00 Instrukcija: angleščina — 109.15 Instrukcija: latinščina — 109.30 Instrukcija: angleščina — 109.45 Instrukcija: latinščina — 109.55 Instrukcija: angleščina — 110.00 Instrukcija: latinščina — 110.15 Instrukcija: angleščina — 110.30 Instrukcija: latinščina — 110.45 Instrukcija: angleščina — 110.55 Instrukcija: latinščina — 111.00 Instrukcija: angleščina — 111.15 Instrukcija: latinščina — 111.30 Instrukcija: angleščina — 111.45 Instrukcija: latinščina — 111.55 Instrukcija: angleščina — 112.00 Instrukcija: latinščina — 112.15 Instrukcija: angleščina — 112.30 Instrukcija: latinščina — 112.45 Instrukcija: angleščina — 112.55 Instrukcija: latinščina — 113.00 Instrukcija: angleščina — 113.15 Instrukcija: latinščina — 113.30 Instrukcija: angleščina — 113.45 Instrukcija: latinščina — 113.55 Instrukcija: angleščina — 114.00 Instrukcija: latinščina — 114.15 Instrukcija: angleščina — 114.30 Instrukcija: latinščina — 114.45 Instrukcija: angleščina — 114.55 Instrukcija: latinščina — 115.00 Instrukcija: angleščina — 115.15 Instrukcija: latinščina — 115.30 Instrukcija: angleščina — 115.45 Instrukcija: latinščina — 115.55 Instrukcija: angleščina — 116.00 Instrukcija: latinščina — 116.15 Instrukcija: angleščina — 116.30 Instrukcija: latinščina — 116.45 Instrukcija: angleščina — 116.55 Instrukcija: latinščina — 117.00 Instrukcija: angleščina — 117.15 Instrukcija: latinščina — 117.30 Instrukcija: angleščina — 117.45 Instrukcija: latinščina — 117.55 Instrukcija: angleščina — 118.00 Instrukcija: latinščina — 118.15 Instrukcija: angleščina — 118.30 Instrukcija: latinščina — 118.45 Instrukcija: angleščina — 118.55 Instrukcija: latinščina — 119.00 Instrukcija: angleščina — 119.15 Instrukcija: latinščina — 119.30 Instrukcija: angleščina — 119.45 Instrukcija: latinščina — 119.55 Instrukcija: angleščina — 120.00 Instrukcija: latinščina — 120.15 Instrukcija: angleščina — 120.30 Instrukcija: latinščina — 120.45 Instrukcija: angleščina — 120.55 Instrukcija: latinščina — 121.00 Instrukcija: angleščina — 121.15 Instrukcija: latinščina — 121.30 Instrukcija: angleščina — 121.45 Instrukcija: latinščina — 121.55 Instrukcija: angleščina — 122.00 Instrukcija: latinščina — 122.15 Instrukcija: angleščina — 122.30 Instrukcija: latinščina — 122.45 Instrukcija: angleščina — 122.55 Instrukcija: latinščina — 123.00 Instrukcija: angleščina — 123.15 Instrukcija: latinščina — 123.30 Instrukcija: angleščina — 123.45 Instrukcija: latinščina — 123.55 Instrukcija: angleščina — 124.00 Instrukcija: latinščina — 124.15 Instrukcija: angleščina — 124.30 Instrukcija: latinščina — 124.45 Instrukcija: angleščina — 124.55 Instrukcija: latinščina — 125.00 Instrukcija: angleščina — 125.15 Instrukcija: latinščina — 125.30 Instrukcija: angleščina — 125.45 Instrukcija: latinščina — 125.55 Instrukcija: angleščina — 126.00 Instrukcija: latinščina — 126.15 Instrukcija: angleščina — 126.30 Instrukcija: latinščina — 126.45 Instrukcija: angleščina — 126.55 Instrukcija: latinščina — 127.00 Instrukcija: angleščina — 127.15 Instrukcija: latinščina — 127.30 Instrukcija: angleščina — 127.45 Instrukcija: latinščina — 127.55 Instrukcija: angleščina — 128.00 Instrukcija: latinščina — 128.15 Instrukcija: angleščina — 128.30 Instrukcija: latinščina — 128.45 Instrukcija: angleščina — 128.55 Instrukcija: latinščina — 129.00 Instrukcija: angleščina — 129.15 Instrukcija: latinščina — 129.30 Instrukcija: angleščina — 129.45 Instrukcija: latinščina — 129.55 Instrukcija: angleščina — 130.00 Instrukcija: latinščina — 130.15 Instrukcija: angleščina — 130.30 Instrukcija: latinščina — 130.45 Instrukcija: angleščina — 130.55 Instrukcija: latinščina — 131.00 Instrukcija: angleščina — 131.15 Instrukcija: latinščina — 131.30 Instrukcija: angleščina — 131.45 Instrukcija: latinščina — 131.55 Instrukcija: angleščina — 132.00 Instrukcija: latinščina — 132.15 Instrukcija: angleščina — 132.30 Instrukcija: latinščina — 132.45 Instrukcija: angleščina — 132.55 Instrukcija: latinščina — 133.00 Instrukcija: angleščina — 133.15 Instrukcija: latinščina — 133.30 Instrukcija: angleščina — 133.45 Instrukcija: latinščina — 133.55 Instrukcija: angleščina — 134.00 Instrukcija: latinščina — 134.15 Instrukcija: angleščina — 134.30 Instrukcija: latinščina — 134.45 Instrukcija: angleščina — 134.55 Instrukcija: latinščina — 135.00 Instrukcija: angleščina — 135.15 Instrukcija: latinščina — 135.30 Instrukcija: angleščina — 135.45 Instrukcija: latinščina — 135.55 Instrukcija: angleščina — 136.00 Instrukcija: latinščina — 136.15 Instrukcija: angleščina — 136.30 Instrukcija: latinščina — 136.45 Instrukcija: angleščina — 136.55 Instrukcija: latinščina — 137.00 Instrukcija: angleščina — 137.15 Instrukcija: latinščina — 137.30 Instrukcija: angleščina — 137.45 Instrukcija: latinščina — 137.55 Instrukcija: angleščina — 138.00 Instrukcija: latinščina — 138.15 Instrukcija: angleščina — 138.30 Instrukcija: latinščina — 138.45 Instrukcija: angleščina — 138.55 Instrukcija: latinščina — 139.00 Instrukcija: angleščina — 139.15 Instrukcija: latinščina — 139.30 Instrukcija: angleščina — 139.45 Instrukcija: latinščina — 139.55 Instrukcija: angleščina — 140.00 Instrukcija: latinščina — 140.15 Instrukcija: angleščina — 140.30 Instrukcija: latinščina — 140.45 Instrukcija: angleščina — 140.55 Instrukcija: latinščina — 141.00 Instrukcija: angleščina — 141.15 Instrukcija: latinščina — 141.30 Instrukcija: angleščina — 141.45 Instrukcija: latinščina — 141.55 Instrukcija: angleščina — 142.00 Instrukcija: latinščina — 142.15 Instrukcija: angleščina — 142.30 Instrukcija: latinščina — 142.45 Instrukcija: angleščina — 142.55 Instrukcija: latinščina — 143.00 Instrukcija: angleščina — 143.15 Instrukcija: latinščina — 143.30 Instrukcija: angleščina — 143.45 Instrukcija: latinščina — 143.55 Instrukcija: angleščina — 144.00 Instrukcija: latinščina — 144.15 Instrukcija: angleščina — 144.30 Instrukcija: latinščina — 144.45 Instrukcija: angleščina — 144.55 Instrukcija: latinščina — 145.00 Instrukcija: angleščina — 145.15 Instrukcija: latinščina — 145.30 Instrukcija: angleščina — 145.45 Instrukcija: latinščina — 145.55 Instrukcija: angleščina — 146.00 Instrukcija: latinščina — 146.15 Instrukcija: angleščina — 146.30 Instrukcija:

Izredna aktivnost prosvetašev SPD „Danica“

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentvidu v Podjuni nudi turistom celo paleto kulturnih in folklornih večerov. To delamo že preko 20 let. Prej smo bili precej vezani na gostilne, sedaj pa lahko turiste in nastopajoče skupine povabimo v naš lepi kulturni dom.

Prvo prireditev za turiste smo priredili 1. julija letos. Pester spored v kulturnem domu sta nudila mešani zbor Danica in trio Korotan s pevci; obe skupini vodi Hanzi Kežar. Če pregledamo koledar, maja in junija skoraj ni bilo tedna brez nastopa.

V torek 19. julija smo imeli v Šentprimožu izreden kulturni dogodek. Obiskali so nas člani Kulturnega centra mladih Sonja Marinkovič iz Novega Sada. V času, ko so se odvijali dnevi Novega Sada v Celovcu, smo navezali stike z dekliskim zborom KCM Sonja Marinkovič.

Tokrat pa so pripotovali v Šentprimož: Folklorna skupina, tamburaški orkester narodni orkester ter ženski sekstet. (Imenovane skupine so sodelovale na srečanju amaterskih FS v Mariboru in Rijeki). Videli smo že dosti folklor, toda ta nas je resnično presenetila. Spored je bil zelo pester in zanimiv. Tudi občinstvo je bilo tega mnenja. To je pokazal burni aplavz številnih obiskovalcev, ki so napolnili dvorano. Kulturni center Mladih Sonja Marinkovič je eno najmasovnejših in naj-

aktivnejših društev v Vojvodini. Imajo 16 sekcij (7 folklornih skupin, ansambel orglic, 60-članski dekliski zbor, veliki narodni orkester — in to vse amatersko — nad 700 aktivnih članov. Nastopili so že skorajda po celem svetu. 1. mesto je dobila FS na srečanju amaterskih folklornih skupin v Kopenhagen-u. Naš mešani pevski zbor je zapel v pozdrav v torek, dva dni zatem pa se je odzval povabilu ob 30-letnici Folklorne skupine Lindwurm v Celovcu. Prireditev je bila v Delavski zbornici in povod za srečanje s priznanimi FS iz Španije, Švedske in Jugoslavije.

Dan navrh, v petek, je SPD „Danica“ organiziralo kulturni večer na Breznikovem campu ob Zablatniškem jezeru. Sporedu, ki so ga izvajali mešani zbor, trio Korotan s pevci ter FS SPD „Zarja“, je sledilo nad 1000 ljudi. Vendar še ni konec nastopov; čaka nas še več prireditev: 29. julija na Veselah pri Wuteju, 4. avgusta sodeluje Trio Korotan s pevci na srečanju ansamblov v Dobri vasi, 6. avgusta na komornem večeru v kulturnem domu v Šentprimožu — z orkestrom godal ter domači vokalni solisti, 12. avgusta na kulturnem večeru v Šentprimožu, 13. in 14. avgusta bo kvartet Kežar sodeloval na srečanju malih vokalnih skupin v Klein St. Paulu, istega dne popoldne pa še oktet na 75-letnici SPD „Trta“ v Žitari vasi.

PISMO BRALCA:

Gospod deželni svetnik Haider - kje ostaja morala?

Glavni članek nekega dunajskega tednika z naslovom „Kdo potrebuje „piefkeje“?“ je dvignil na Koroškem mnogo prahu. Predvsem deželni svetnik Haider se je skušal profilirati. V tej zvezi je napovedoval celo, da bo terjati poravnave škode od založnika članka in da bo interveniral pri svojem strankarskem kolegu trgovinskem ministru Stegerju. Haider govori o primitivnem delu in izlivih.

Ne dvomim o tem, da je naloga in dolžnost Haiderja se z vso silo truditi za več gostov, ki preživijo svoj dopust na Koroškem.

Kje pa ostaja na drugi strani morala deželnih politikov, ki so odgovorni za gospodarstvo v naši deželi, konkretno morala Haiderja, če že leta molče in celo odobravajoče gleda, kako glasilu KHD „Ruf der Heimat“ in tudi njegovo strankino glasilu „Die Kärntner Nachrichten“ nacionalistično in gospodarsko napadajo podjetja v južnokoroškem prostoru in delajo s tem veliko gospodarsko in politično škodo.

Kot se gospodarstveniki na Predaliskem, v Tirolu in na Salzburškem izrekajo za povečano sodelo-

vanje s Švico, Italijo in Zvezno republiko Nemčijo, tako se trudijo tudi gospodarstveniki iz južne Koroške za večje gospodarsko sodelovanje s Slovenijo in Jugoslavijo. V zadnjih letih je takšno sodelovanje zagotovilo marsikatero delovno mesto na južnem Koroškem oz. ga celo šele omogočilo. Ta ugotovitev izhaja iz obstoječega dejstva, ki ga ceni velika večina južnokoroškega in tudi zgornjekoroškega prebivalstva.

Deželni svetnik Haider je v zadnjih letih večkrat poudaril, da bo z vsemi svojimi silami deloval za Koroško in njegovo prebivalstvo. Katero Koroško in katere ljudi pa meni? Misli tukaj tudi na dvojezično Koroško in na slovensko govoreče prebivalstvo, ali?

Absolutno je upravičeno vprašanje „kje ostaja morala“, kje zavest o odgovornosti in predvsem politična verodostojnost dželnga svetnika Haiderja, dokler bosta „Ruf der Heimat“ in „Die Kärntner Nachrichten“ ne kaznovano napadala in se izlivala proti podjetjem (tudi turističnim) in posameznim osebam.

Marijan Jernej
Šentvid v Podjuni

Mednarodno folklorno srečanje v Železni Kapli

Gosto mrežo mednarodnih in regionalnih kulturnih kontaktov je v zadnjih letih spletlo Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli. To je prišlo do izraza tudi pri nedeljskem osmem mednarodnem folklornem srečanju, ki ga je prirejela „Zarja“ v Železni Kapli. Pihalna orkestra iz Slovenije in Koroške ter folklorne skupine iz Avstrije, Italije in Jugoslavije so izvedle veliko povorko po cestah Železne Kaple in folklorno plesanje na ploščadi pred hotelom Obir.

Občani Železne Kaple in sosednjih občin in številni turisti so na kapelških cestah lahko občudovali številne folklorne noše s Koroške, Tržaškega, Slovenije in Hrvaške. Kot vedno se je folklorno srečanje začelo z nastopom pihalnih orkestrrov. Letos sta zaigrala kot že večkrat Vellacher Trachtenkapelle in prvič pihalni orkester Sladogorska iz Sladkega vrha pri Mariboru. Izpred šole, kjer so se zbrali vsi udeleženci srečanja, se je povorka ob godbi pihalnih orkestrrov napotila na ploščad med Belo in hotelom Obir.

Novost na letošnjem folklornem srečanju sta bila tržaški folklorni ansambel „Stu ledi“ in hrvaška folklor-

na skupina „Sloboda Vis“ iz Varaždina. Obe skupini sta kapelškim prosvetašem ob tej priliki vrnili obisk, saj so Kapelčani že gostovali pri njih doma s skupino „Stu ledi“ pa je folklora „Zarja“ letos spomladaj skupno nastopila na mednarodnem festivalu v Neaplju. Sloboda se je predstavila z zagorskimi, medjimurskimi in podravske plesi in običaji, tržaške plesne pa je predvajala skupina „Stu ledi“.

Med tradicionalne goste folklornega srečanja lahko že štejemo skupino Landjugend Vellach, ki je predvajala venček ljudskih plesov, in tudi folklorno skupino SPD „Trta“ iz Žitare vasi, ki je ob spremljavi tamburaške skupine „Zarja“ tokrat pred-

stavila belokranjske plesne. Že med znance lahko štejemo tudi folklorno skupino „Iskra“ iz Kranja, ki je zaplesala gorenjske plesne.

Tudi najmlajši domači plesalci so predvajali venček gorenjskih plesov, starejša folklorna skupina „Zarje“ pa je v žiljskih, rožanskih in podjuniških nošah zaplesala vrsto koroških ljudskih plesov. Agilni predsednik „Zarje“ učitelj Miha Traunik pa je predstavljal gledalec pomen tega srečanja ter vodil skozi program.

Žitara vas: občinska seja

Danes, v petek 29. julija, se bo ob 19. uri začela žitarska občinska seja v prostorih požarne brambe Miklavčevo. Obravnavali bodo izredni proračun, podpore društvom, občinske prispevke za gradnjo cest in poti, personalne zadeve in drugo.

Končno imamo tudi svoje turistično podjetje

Nudimo vam:

Bivanja za dopuste - po vsem svetu: na morju, ob jezerih, na planinah, v zdraviliščih ...

Potovanja, kamor Vaše srce želi: z avtobusom, z letalom ...

Izlete, ekskurzije, romanja ...

Seveda pa Vam bomo radi ustregli tudi z informacijami, nasveti, predpisi ...

Na svidenje!
Rozi Piskernik
Miha Zablatnik

Reisebüro
Gesellschaft m.b.H.

CARTRANS

Poslovalnica
Paulitschgasse 7
A-9020 Klagenfurt/Celovec
zraven „Naše knjige“
tel.: 0 42 22 - 51 26 80
51 28 25
telex: 042-2787 istil

Poslovni čas:
od ponedeljka do petka 9.00—13.15
13.45—18.00
v sobotah 9.00—12.00

menjalnica
turistična
agencija

Šentjakob v Rožu

Letos obhaja Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu pomemben jubilej — 80-letnico svojega obstoja. Ne čudimo se torej, da so šentjakobski prosvetaši tokrat povabili na gostovanje svetovno znano profesionalno folklorno skupino „Kolo“, da gostuje v Šentjakobu. Ta veliki dogodek folklorne se je odvijal v nedeljo 24. julija v šotoru za občino in je poleg domačinov privabil tudi mnogo tujih gostov, ki letujejo v teh naših krajih.

Plesi, ki so jih izvajali, so dejansko prava artistika, zlasti velja to za ples južnih jugoslovanskih republik, ki so jim plesi v čudovitih narodnih nošah še danes sestavni del izživljanja njihove kulturne dejav-

nosti. Pri nas so narodni plesi samo še spomin na nekdajnost in jih gojimo, da ne izumrejo. Plesi, ki jih je izvajala ta folklorna skupina so višek perfektnosti, zato je tudi razumljivo, da jih je publika nagradila z navdušenim aplavzom, ki ga kar ni hotelo biti konec.

Folklorna skupina Kolo iz Beograda je nastopala v Ljubljani v okviru Ljubljanskega festivala in ko je zvedela za željo Šentjakobčanov, da pride gostovat v ta kraj, ki letos obhaja 80-letnico svojega obstoja, je bila seveda takoj pripravljena ugoditi tej želji. No in tako smo Šentjakobčani prišli do edinstvenega dogodka, da smo bili priče nastopa tega enkratnega ansambla. Nedeljska prireditev nam bo ostala v nepozabnem spominu.

SAK na pripravih

Od zadnjega petka naprej so igralci Slovenskega atletskega kluba v Lipici v Sloveniji na pripravih za jesensko nogometno sezono. 15 igralcev, od teh le 5 od prvega moštva, se je moglo udeležiti teh enotedenskih priprav. Pod vodstvom trenerja Avdiča trenira moštvo dvakrat na dan, na razpolago pa ima tudi plavalni bazen. Ob začetku tedna sta se pridružila igralcem iz Koroške tudi nova pridobitev Mehmedalija Šišić in Miloš Kadivnik, igra navadno na levem ali desnem krilu.

SKOKI: WALLNER 5.

V Berchtesgadenu se smučarski skakalci na skakalnici z umetno oblogo že pripravljajo na zimsko sezono. Na tamkajšnji mednarodni tekmi je Hanzi Wallner dosegel 5. mesto. Zmagal je Italijan Massimo Rigoni pred Avstrijcem Manfredom Steinerjem. Pavel Erat in Franz Wiegele sta pri mladini dosegla 2. in 3. mesto.

AUSTRIA CELOVEC — OLIMPIJA LJUBLJANA

Pri celovski Austriji bo jeseni igral v голу znani češkoslovaški golman Dušan Keketi, ki je 14 let igral pri moštvu Spartak Trnava. 32-letni Keketi je bil v zadnjem letu eden najzanesljivejših vratarjev naše sosednje dežele in napoveduje, da bo tudi v Celovcu skušal postaviti rekord.

V seriji prijateljskih tekem bo celovška Austria začetek avgusta absolvirala tudi igre proti Spartak Trnava (5. 8.), Olimpiji Ljubljana (v nedeljo 7. 8. ob 19. uri) in Ferencvárosu Budapest (13. 8.).

Več kmetov v drugih poklicih

Najnovejši podatki o štetju kmečkih in gozdarskih obratov leta 1980 potrjujejo razvoj, kakršnega opazujemo v zadnjih desetletjih: da namreč odseljevanje kmečkih delovnih moči v druge poklice vedno bolj narašča. Po statističnih poizvedovanjih spadajo med tkzv. „kmečko prebivalstvo“ vse osebe, ki žive z lastnikom obrata v istem gospodinjstvu. Upoštevajo torej vse družinske člane, ne glede na to, ali delajo v domačem kmečkem oziroma gozdarskem obratu ali pa so zaposleni drugod. Štejejo se tudi osebe, ki sicer niso člani družine, a so zaposlene v obratu.

Na podlagi teh podatkov je živel leta 1980 na kmetih 1,3 milijona Avstrijcev, kar odgovarja šestini avstrijskega prebivalstva. Če primerjamo z letom 1960, potem se je delež kmečkega prebivalstva znižal za celih 25 %, v zadnjih desetih letih (od l. 1970) za 13 %.

V teku tridesetih let se je torej zmanjšalo število kmečkega prebivalstva v Avstriji za skorajda dve tretjini. Dodati pa je treba, da so za štetje leta 1950 upoštevali še obrate z nad pol hektarjem zemlje. Vendar je od omenjenih 1,3 milijona le 45 % zares zaposlenih v kmečkem ali gozdarskem obratu.

Tudi število kmečkih posestnikov se je zadnjih deset let znižalo za 10 % na piche 300.000. Zato pa je narasel delež kmetov in družinskih članov, ki so jih okoliščine prisilile, da so si poiskali obkmetovanju še dodatno zaposlitev.

Odselitev kmetov v druge poklice se zrcali prav tako v statistiki kmečke zavarovalnice. Od leta 1970 na 1980 je nazadovalo število tamkaj zavarovanih oseb za 19 %.

sonja

Tieferschüttelt geben wir die traurige Nachricht, daß Herr

Valentin Just

Regierungsrat, Krankenkassendirektor i. R.
Präsident der Österreichisch-Sowjetischen Gesellschaft Kärntens

am 26. Juli 1983 in 88. Lebensjahr nach langer schwerer Krankheit gestorben ist.
Das Begräbnis findet am Freitag, den 29. Juli 1983, um 16 Uhr am Parkfriedhof in Ferlach statt.

In tiefer Trauer: **Gabriele Just, Tochter**
Rosalie Plahnig, Schwester
im Namen aller Verwandten